

Hallituksen esitys yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamiseksi

Lausuntoyhteenvedo

Mietintöjä ja lausuntoja 46/2018

Hallituksen esitys yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamiseksi

Lausuntoyhteenveto

Oikeusministeriö

ISBN PDF: 978-952-259-723-6
Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö
Julkaisutuotanto

Helsinki 2018

Kuvailulehti

Julkaisija	Oikeusministeriö	5.11.2018	
Tekijät	Vappu Halonen		
Julkaisun nimi	Hallituksen esitys yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamiseksi Lausuntoyhteenveto		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisu 46/2018		
Diaari/hankenumero	OM030:00/2018	Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
ISBN PDF	978-952-259-723-6	ISSN PDF	1798-7105
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-723-6		
Sivumäärä	42	Kieli	suomi
Asiasanat	osakeyhtiö, yksityinen osakeyhtiö, osakepääomavaatimus, kaupparekisteri, rekisteri-ilmoitus, apporttimaksu, pääoman menetys, julkinen osakeyhtiö, asunto-osakeyhtiö, osuuskunta		
Tiivistelmä <p>Oikeusministeriössä on virkатыönä laadittu luonnos hallituksen esitykseksi yksityisen osakeyhtiön osakepääomavaatimuksen poistamiseksi ja osakepääoman rekisteröintiä koskevien vaatimusten vähentämiseksi. Esitysluonnoksen tavoitteena on helpottaa ammatinharjoittamista osakeyhtiömuodossa ja vahvistaa yritystoiminnan edellytyksiä. Ehdotus on norminpurkutavoitteen mukainen.</p> <p>Esitysluonnoksessa ehdotetaan yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamista ja osakepääoman rekisteröintivaatimusten muuttamista siten, että alle 80 000 euron osakepääoman yksityisen osakeyhtiön osakepääoman maksua koskeva selvitys annetaan tilinpäätöksessä eikä enää kaupparekisteri-ilmoituksessa. Lisäksi osakepääoman menetystä koskevaa rekisteri-ilmoitusvelvollisuutta ehdotetaan muutettavaksi siten, että alle 80 000 euron osakepääoman yksityisen osakeyhtiön ei tarvitse ilmoittaa osakepääoman menetystä erikseen kaupparekisteriin ja että kaikkien yksityisten osakeyhtiöiden osalta pääoman menetystä koskevan rekisterimerkinnän poistamiseen riittää, että yhtiöllä on omaa jälleen pääomaa.</p> <p>Lausuntokierroksella (lausuntopalvelu.fi) pp.8.–24.9.2018 saatiin 36 vastausta. Valtaosa lausunnonantajista kannatti yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistoa osakeyhtiölaista ja yrityksen rekisteröinnin liitetietovaatimusten keventämistä. Sen sijaan yli puolet vastaajista vastusti osakepääoman menettämistä koskevan ilmoitusvelvollisuuden poistamista.</p> <p>Julkisen osakeyhtiön pääomavaatimukseen kantaa ottaneista lausunnonantajista suurin osa kannatti pääomavaatimuksen laskemista 50 000 tai 25 000 euroon. Alentamista perusteltiin eurooppalaisella käytännöllä. Nykyisen vaatimuksen säilyttämistä kannatti 6 lausunnonantaja.</p> <p>Asunto-osakeyhtiön pääomavaatimuksen (2 500 euroa) poistamista kannatti huomattava osa lausunnonantajista ja vielä suurempi osa ei ottanut kantaa asiaan. Poistamista perusteltiin johdonmukaisuudella. Kolme lausunnonantajaa vastusti poistamista.</p> <p>Osuuskunnan rahastointivelvollisuuden poistamista kannatti suurin osa lausunnonantajista ja huomattava osa ei ottanut kantaa ehdotukseen. Poistamista perusteltiin johdonmukaisuudella. Kaksi lausunnonantajaa vastusti poistamista.</p>			
Kustantaja	Oikeusministeriö		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Justitieministeriet		5.11.2018
Författare	Vappu Halonen		
Publikationens titel	Regeringens proposition om slopande av minimikapitalkravet för privata aktiebolag Sammandrag av yttrandena		
Publikationsseriens namn och nummer	Justitieministeriets publikation 46/2018		
Diarie- /projektnummer	OM030:00/2018	Tema	Betänkanden och utlåtanden
ISBN PDF	978-952-259-723-6	ISSN PDF	1798-7105
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-723-6		
Sidantal	42	Språk	finska
Nyckelord	aktiebolag, privat aktiebolag, krav på aktiekapital, handelsregister, registeranmälan, apportbetalning, förlust av kapital, publikt aktiebolag, bostadsaktiebolag, andelslag		
Referat <p>Vid justitieministeriet har som tjänsteuppdrag utarbetats ett utkast till regeringens proposition om att slopa kravet på aktiekapital i ett privat aktiebolag och minska kraven när det gäller registrering av aktiekapital. Propositionsutkastet syftar till att underlätta yrkesutövning i aktiebolagsform och stärka förutsättningarna för företagsverksamhet. Förslaget är i linje med regeringens avregleringsmål.</p> <p>I propositionen föreslås att minimikapitalkravet för privata aktiebolag slopas och att kraven när det gäller registrering av aktiekapital ändras så att man för privata aktiebolag vars aktiekapital underskrider 80 000 euro i handelsregisteranmälan inte behöver bifoga en redogörelse över betalning av aktiekapitalet utan uppgifterna ska framgå av bokslutet. Dessutom föreslås att skyldigheten att anmäla förlust av aktiekapitalet ändras så att privata aktiebolag vars aktiekapital underskrider 80 000 euro inte behöver anmäla förlusten av aktiekapitalet separat till handelsregistret och att det i fråga om alla privata aktiebolag räcker att bolaget åter har eget kapital för att avföra en registeranteckning om förlust av aktiekapital.</p> <p>Sammanlagt 36 instanser lämnade in ett utlåtande under remisstiden 8–24.9.2018 (i webbtjänsten utlåtande.fi). Största delen av remissinstanserna understödde att minimikapitalkravet för privata aktiebolag stryks ur aktiebolagslagen och att kraven på bifogade uppgifter vid registreringen luckras upp. Däremot motsatte sig över hälften av remissinstanserna att skyldigheten att anmäla aktiekapitalförlust slopas.</p> <p>Största delens av de instanser som tog ställning till kapitalkravet för ett publikt aktiebolag understödde att kravet sänks till 50 000 eller 25 000 euro. Sänkningen motiverades med europeisk praxis. Sex av remissinstanserna ansåg att kravet ska bevaras som det är.</p> <p>En betydande del av de remissinstanser som tog ställning till förslaget om att slopa kapitalkravet för bostadsaktiebolag (2 500 euro) understödde det och en ännu större del yttrade sig inte alls om ärendet. Slopandet motiverades med att detta skulle göra lagstiftningen konsekvent. Tre av remissinstanserna motsatte sig slopandet.</p> <p>Förslaget om att slopa skyldigheten att avsätta medel till en reservfond understöddes av största delen av dem som tog ställning till det och en betydande del av remissinstanserna yttrade sig inte alls om förslaget. Slopandet motiverades med att detta skulle göra lagstiftningen konsekvent. Två av remissinstanserna motsatte sig slopandet.</p>			
Förläggare	Justitieministeriet		
Beställningar/ distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Justice		5.11.2018
Authors	Vappu Halonen		
Title of publication	Government proposal for the abolition of the minimum share capital requirement for private limited liability companies. Summary of comments		
Series and publication number	Publication of the Ministry of Justice 46/2018		
Register number	OM030:00/2018	Subject	Memorandums and statements
ISBN PDF	978-952-259-723-6	ISSN PDF	1798-7105
Website address URN	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-723-6		
Pages	42	Language	Finnish
Keywords	limited liability company, private limited liability company, share capital requirement, trade register, trade register notification, capital contribution, loss of capital, public limited liability company, housing company, co-operative		
Abstract <p>As part of their official duties, officials at the Ministry of Justice have drafted a Government proposal for the abolition of the minimum share capital requirement for private limited liability companies and for reducing requirements concerning the registration of share capital. The aim of the draft proposal is to make it easier to exercise a profession in the form of a limited liability company and to strengthen the preconditions for business activities. The proposal is in line with the Government's goal of lightening regulation.</p> <p>The draft proposal suggests the abolition of the minimum share capital requirement for private limited liability companies and the amendment of the requirements concerning the registration of share capital so that private limited liability companies with less than EUR 80 000 of share capital could report the payment of share capital in their financial statements instead of having to submit a notification to the Trade Register. In addition to this, the proposal suggests the amendment of the obligation to file a notification to the Trade Register concerning the loss of share capital so that a private limited liability company with less than EUR 80 000 of share capital would not need to file a separate notification to the Trade Register concerning the loss of share capital and so that all limited liability companies could remove a register entry concerning the loss of share capital by simply having equity capital again.</p> <p>The proposal was circulated for comments (lausuntopalvelu.fi) between dd August and 24 September 2018, receiving a total of 36 comments. The majority of the commentators were in favour of the removal of the minimum share capital requirement for private limited liability companies from the Limited Liability Companies Act and of streamlining the requirements concerning the appendices required for company registration. However, more than half of the respondents opposed the removal of the obligation to file a notification concerning the loss of share capital.</p> <p>The majority of the commentators who commented on the share capital requirement for public limited companies were in favour of lowering the share capital requirement to EUR 50 000 or 25 000. The most common justification presented for this was European practice. A total of six commentators were in favour of retaining the current requirement.</p> <p>A significant proportion of the commentators were in favour of abolishing the share capital requirement for housing companies (EUR 2 500), while an even larger proportion did not comment on the matter. The most common justification presented for the abolition was consistency. Three commentators were opposed to the abolition.</p> <p>The majority of the commentators were in favour of abolishing the reserve requirement for co-operatives and a significant proportion did not comment on the proposal. The most common justification presented for the abolition was consistency. Two commentators were opposed to the abolition.</p>			
Publisher	Ministry of Justice		
Publication sales/ Distributed by	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

1	Johdanto.....	8
2	Lausunnonantajien arviot hallituksen esityksen yleisperusteluista.....	10
2.1	Nykytilan kuvaus	10
2.2	Muutostarpeen kuvaus	11
2.3	Esityksen tavoitteet, toteutusvaihtoehdot ja keskeiset ehdotukset.....	13
2.4	Muutosten vaikutukset	14
3	Lausunnonantajien arviot ehdotuksista.....	18
3.1	Yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poisto	18
3.1.1	Kannatuksen perustelut.....	18
3.1.2	Vastustuksen perustelut	21
3.1.3	Muu ehdotus.....	22
3.2	Liitetietovaatimukset.....	22
3.2.1	Kannatuksen perustelut.....	23
3.2.2	Vastustuksen perustelut	23
3.2.3	Muut ehdotukset	24
3.3	Apporttimaksu	26
3.3.1	Kannatuksen perustelut.....	27
3.3.2	Vastustuksen perustelut	27
3.4	Osakepääoman menettämistä koskeva rekisteri-ilmoitusvelvollisuus.....	28
3.4.1	Kannatuksen perustelut.....	28
3.4.2	Vastustuksen perustelut	29
3.4.3	Muu ehdotus.....	35
3.5	Julkisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimus.....	35
3.6	Vähimmäispääomavaatimuksen poisto asunto-osakeyhtiölaista	36

3.7	Rahastointivelvollisuuden poisto osuuskuntalaista	37
4	Muut kommentit	39

1 Johdanto

Oikeusministeriössä on virkatyönä laadittu luonnos hallituksen esitykseksi yksityisen osakeyhtiön osakepääomavaatimuksen poistamiseksi ja osakepääoman rekisteröintiä koskevien vaatimusten vähentämiseksi.

Vuonna 1978 osakeyhtiölakiin ensikertaa otettua vähimmäispääomavaatimusta perusteltiin velkojiensuojalla ja muiden maiden osakepääomavaatimuksilla. Ehdotuksen mukaan nykyään velkojiensuojan kannalta merkittäviä ovat tilinpäätöstietojen saatavuus ja muut avoimuusvaatimukset ja varojenjako koskevat vaatimukset. Yksityisen osakeyhtiön osakepääomavaatimuksella ei ole käytännössä merkitystä velkojiensuojan kannalta. Valtaosassa EU-valtioista yksityisen osakeyhtiön osakepääomavaatimus on poistettu.

Ehdotuksen tavoitteena on helpottaa ammatin harjoittamista ilman henkilökohtaista vastuuta. Ehdotus vahvistaa yritystoiminnan edellytyksiä ja toteuttaa norminpurkutavoitetta. Lisäksi sillä pyritään helpottamaan yhtiön digitaalista ilmoittamista ja rekisteröinnin automatisointia.

Lausuntokierroksella 9.8.–24.9.2018 (lausuntopalvelu.fi) oikeusministeriö sai 36 lausuntoa. Työ- ja elinkeinoministeriö toimitti erillisen lausunnon.

Seuraavat tahot lausuiivat asiasta:

Akava ry
Elinkeinoelämän keskusliitto EK (EK)
Finanssialan keskusliitto
Holvi Payment Services Oy (Holvi)
Innovaatorahoituskeskus Business Finland (Business Finland)
Insolvenssioikeudellinen yhdistys ry
Itä-Suomen yliopisto
Jukka Mähönen, Oslon yliopisto
Kaupan liitto ry
Keskuskauppakamari
Korkein hallinto-oikeus
Luottomiehet Ry
OP Ryhmä (OP)
Osakesäästäjien Keskusliitto ry
Osuustoimintakeskus Pellervo ry (Osuustoimintakeskus)
Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)
Pörssisäätiö

Rakli

SAK ry, Työehdot osasto (SAK)

Seppo Villa, professori Helsingin yliopisto

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM)

Suomen Asianajajaliitto (Asianajajaliitto)

Suomen Kuntaliitto ry (Kuntaliitto)

Suomen Lakimiesliitto (Lakimiesliitto)

Suomen Pankki

Suomen Tilintarkastajat ry

Suomen yhtiöoikeusyhdistys ry (Yhtiöoikeusyhdistys)

Suomen Yrittäjät ry

Tampereen yliopisto, JKK

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry (STTK)

Turun Kauppaikorkeakoulu, Matti J. Sillanpää

Työeläkevakuuttajat TELA ry (TELA)

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)

Valtioneuvoston kanslia, Omistajaohjausosasto (VNK)

Valtiovarainministeriö (VM)

Verohallinto

Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö

Korkein hallinto-oikeus ja TELA ilmoittivat, että heillä ei ole aihetta lausuntoon.

2 Lausunnonantajien arviot hallituksen esityksen yleisperusteluista

2.1 Nykytilan kuvaus

Luonnosesityksessä nykytilan kuvauksessa kerrotaan osakepääoman vähimmäismäärän kehityksestä osakeyhtiölaissa, osakepääoman maksun todentamisvaatimuksesta sekä osakepääoman menetyksen rekisteröintivaatimuksesta.

Luonnoksen nykytilan kuvaus vastaa nykyistä tilannetta ja annettu kuvaus on riittävä ja asianmukainen, arvioi suurin osa asiasta lausuneista (VNK, Kuntaliitto, Holvi, Business Finland, Suomen Pankki, Turun kauppakorkeakoulu, Akava ry, Suomen Yrittäjät ry, Osuustoimintakeskus, Osakesäästäjien Keskusliitto ry, FILA, Pörsisäätiö, Rakli, STTK, EK ja Seppo Villa).

Osan lausunnonantajien mielestä nykytilan kuvaus oli asianmukainen, mutta osin puutteellinen. Useat lausunnonantajat kiinnittivät huomiota siihen, ettei nykytilan kuvauksessa otettu huomioon oman pääoman menettämiseen liittyvän ilmoitusvelvollisuuden ja rekisterimerkinnän merkitystä velkojille (Tampereen yliopisto, Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö, Jukka Mähönen ja Itä-Suomen yliopisto).

Lisäksi Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön mielestä kuvauksessa olisi tullut tuoda laajemmin esiin vähimmäispääomavaatimuksen tarkoitusta ja sen hyviä puolia osakeyhtiölainsäädännön yleisten periaatteiden valossa.

FILA kiinnitti lisäksi huomiota siihen, että kaupparekisteriin tehtyjen ilmoitusten määrä osakepääoman menettämisestä herättää kysymyksen, onko ilmoitusten tekemistä laininlyöty. FILA:n mukaan näin ollen järjestelmää ja sen toimivuutta on syytä tarkistaa.

PRH kommentoi kuvausta kaupparekisterin tietopalveluja koskevan nykytilan osalta epätäsmälliseksi. PRH:lla ei ole kantaa siihen, pitäisikö osakepääoman tallettaminen maksulaitoksen tilille sallia. PRH toimittaa julkistetut tilinpäätökset usealle toimijalle päivittäin. Oletettavasti näitä käytetään luottokelpoisuuden arvioinnissa ja tilinpäätöksiä pyydetään tilinpäätösanalyysin kohteilta vain niissä tapauksissa, joissa tilinpäätöksiä ei ole julkistettu kaupparekisterin kautta.

OP:n kokemuksen mukaan pienet osakeyhtiöt jättävät usein tekemättä osakepääoman menettämistä koskeva ilmoituksen.

Pörssisäätiö on tyytyväinen nykytilan kuvaukseen, mutta kiinnittää huomiota siihen, että kappaleessa kerrotaan, että lakannut yritys on keskimäärin kaupparekisterissä viisi vuotta, mutta myöhemmin esityksessä kerrotaan, että keskimäärin yhtiön elinkaari toiminnan aloittamisesta lopettamiseen on kolme vuotta. Pörssisäätiön mukaan keskeisenä intressiryhmänä tulevaisuudessa voi velkojien lisäksi olla myös omanpääoman ehtoiset piensijoittajat, kun joukkorahoitus yleistyy. Suomessa joukkorahoitusta voivat hakea myös yksityiset osakeyhtiöt. Tämä poikkeaa osin useista muista Euroopan maista.

Seppo Villa kiinnittää kappaleessa huomion käsitteisiin; perustamiskirja tulisi korjata perustamissopimukseksi ja osakas sanan tilalla tulisi käyttää osakkeenomistajaa.

Osa lausunnonantajista ilmoitti, että heillä ei ollut lausuttavaa nykytilasta (SMT, Finanssialan Keskusliitto, Verohallinto, SAK ry, Asianajajaliitto, Kaupan liitto, Luottomiehet Ry, Lakimiesliitto, Suomen yhtiöoikeusyhdistys, Keskuskauppakamari sekä Suomen tilintarkastajat).

2.2 Muutostarpeen kuvaus

Ehdotusluonnoksen mukaan nykyisellä 2 500 euron vähimmäispääomavaatimuksella ei ole merkitystä velkojiensuojan kannalta, vaan merkitystä on ajantasaisilla tilinpäätöstiedoilla, muilla avoimuusvaatimuksilla, varojenjaon edellytyksillä sekä johdon ja osakkeenomistajien vastuilla. **22 lausunnonantajaa otti kantaa muutostarpeen kuvaukseen.**

12 lausunnonantajan mukaan muutostarve oli kuvattu kokonaan tai pääosin riittävästi ja asianmukaisesti (VNK, Tampereen yliopisto, Kuntaliitto, Suomen Pankki, Akava, Suomen Yrittäjät, Osuustoimintakeskus, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, OP, EK, Seppo Villa ja Asianajajaliitto). Osalla näistä lausunnonantajista oli lisähuomioita muutostarpeen kuvaukseen. **11 lausunnonantajalla ei ollut muutostarpeen kuvauksesta lausuttavaa** (SMT, Verohallinto, Finanssialan keskusliitto, SAK, Kaupan liitto, Luottomiehet, Lakimiesliitto, Suomen yhtiöoikeusyhdistys, Rakli, Keskuskauppakamari ja Suomen Tilintarkastajat).

Osakesäästäjien keskusliitto kiinnitti huomiota siihen, ettei kohdassa oltu perusteltu väitettä, miksei 2 500 euron pääomavaatimuksella olisi merkitystä velkojiensuojan kannalta.

Osuustoimintakeskus pyytää tarkentamaan, mitä perusteluissa tarkoitetaan velkojien-suojan kannalta esille nostetulla osakkeenomistajien vastuulla.

5 lausunnonantajaa kiinnitti huomiota siihen, että muutostarpeen kuvauksesta puuttui perustelut pääoman menettämisen ilmoitusvelvollisuudesta luopumisesta (Tampereen yliopisto, Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö, Business Finland, Jukka Mähönen ja Itä-Suomen yliopisto).

Turun kauppakorkeakoulu sekä Asianajajaliitto yhtyvät näkemykseen, ettei nykyisellä 2 500 euron pääomavaatimuksella ole merkitystä velkojien suojan kannalta. Molemmat ovat kuitenkin eri mieltä esityksen kannasta, että vaatimus 2 500 euron vähimmäispääomasta olisi varsinainen este yritystoiminnan aloittamiselle. Turun kauppakorkeakoulun mukaan niin pienimuotoista yritystoimintaa ei olekaan, johon ei tarvittaisi ainakin 2 500 euron pääomaa jo alkuvaiheessa. Asianajajaliitto toteaa kuitenkin, että vähimmäisosakepääoman maksu saattaa muodostua esteeksi tai ainakin hidasteeksi ulkomaalaisen omistajan perustaessa yrityksen Suomeen.

Lisäksi Turun kauppakorkeakoulu on eri mieltä siitä, että yrityksen ei tarvitsisi jatkossa toimittaa osakepääoman maksusta todistusta. Yhtiön osakepääoma on syytä edelleen todentaa ennen sen merkitsemistä rekisteriin. Vaatimus pankin kautta tapahtuvasta maksusta otettiin aikoinaan lakiin juuri sen vuoksi, ettei rekisteriin olisi mahdollista merkitä suuria, tekaistuja osakepääomia, joilla voidaan kenties johtaa jotakuta asiaa tarkemmin tuntematonta sopimusosapuolta harhaan. Ennen tuota lainmuutosta näitä väärinkäytöksiä esiintyi jonkin verran.

PRH esittää tarkennuksen yhtiöiden edunsaajien tunnistamista koskevaa kohtaan. Osakeyhtiöille tulee velvollisuus tunnistaa edunsaajansa 1.1.2019 alkaen, mutta velvollisuus edunsaajien rekisteröimiseen alkaa 1.7.2019. PRH toteaa myös, että vähimmäispääomavaatimuksen poistaminen helpottaa osakeyhtiöiden perustamista sähköisen asiointijärjestelmän kautta, mutta ei helpota ilmoitusten käsittelyn automatisointia, sillä yhtiön toiminimen ratkaisemista ei voida automatisoida ja yhtiön yhtiöjärjestyksen lainmukaisuuden tutkiminen on edelleen rekisteriviranomaisen tehtävä. Ilmoituksen käsittely alkaa muistuttaa yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisilmoituksen käsittelyä.

OP kiinnitti huomiota perusteluun osuuskuntien osalta. Nykyisen lainsäädännön mukaan osuuskunnalla on velvollisuus 2 500 euron suuruisen vararahaston kartuttamiseksi, mistä syystä maininta siitä, ettei osuuskunnalla ole vähimmäispääomaa, on harhaanjohtava. Yleisellä tasolla osuuskunnat tulee ottaa lainsäädännön muutostarpeissa huomioon osakeyhtiöitä vastaavalla tavalla, jotta lainsäädännössä säilytetään yritysmuotoneutraliteetti.

Pörssisäätiö tiedustelelee miksei muita yhtiömuotoja kuin osakeyhtiö tuotu kuvauksessa esille lukuun ottamatta lyhyttä mainintaa osuuskunnista? Muut yritysmuodot eivät vaadi alkupääomaa.

STTK:n mielestä muutostarpeen kuvaus on osin ristiriitainen. STTK:n mukaan, jos 2 500 euron vähimmäispääomavaatimuksen merkitys on liiketoiminnalle vähäinen, ei sen säilyttämisestäkään aiheudu merkittävää haittaa.

2.3 Esityksen tavoitteet, toteutusvaihtoehdot ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on helpottaa ammatinharjoittamista ja muuta mikro- ja pienyritystoimintaa ilman henkilökohtaista vastuuta sekä yrityksen rekisteröinnin helpottaminen. Lisäksi, vähimmäisosakepääomavaatimuksen poistamisen positiivisen vaikutuksen kannalta olennaista on myös se, että samalla yksityisten osakeyhtiöiden osalta lievennetään osakepääoman menettämiseen perustuvaa ilmoitusvelvollisuutta tai poistetaan ilmoitusvelvollisuus.

Yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääomavaatimus ehdotetaan poistettavaksi. Muutoksen myötä myös ennen uuden lain voimaantuloa perustetut yhtiöt voivat luopua osakepääomastaan siten kuin OYL:ssa säädetään osakepääoman alentamisesta.

Osakepääoman rekisteröintiä koskevia vaatimuksia ehdotetaan muutettavaksi siten, että alle 80 000 euron osakepääoman yksityisen osakeyhtiön kaupparekisteri-ilmoituksiin ei tarvitse liittää selvitystä osakepääoman maksusta.¹ Voimassa olevaa lakia vastaavat tiedot on ehdotuksen mukaan annettava tilinpäätöksen liitetietoina.

Osakepääoman menetystä koskevaa ilmoitusvelvollisuutta ehdotetaan muutettavaksi siten, että alle 80 000 euron osakepääoman yksityisen osakeyhtiön ei tarvitse ilmoittaa osakepääoman menetystä erikseen kaupparekisteriin vaan vastaavat tiedot ilmenevät seuraavasta tilinpäätöksestä. Lisäksi pääoman menetystä koskevan merkinnän poistamiseen riittää ehdotuksen mukaan suuremman osakepääoman yksityisissä ja julkisissa osakeyhtiöissä positiivinen oma pääoma.

¹ Sulautumisen ja jakautumisen rekisteri-ilmoitusta ja rekisteröintiä koskevia vaatimuksia (OYL 16:14.1.2 §, 17:14.1.2 § ja 19:1.3 §) ei muuteta vastaavasti, koska nämä tilintarkastajan lausunnot ovat laajempia ja ne on tarkoitettu suojaamaan erityisesti myös yhtiöiden olemassa olevia velkoja yritysjärjestelyyn liittyvässä erityisessä velallisenvaihdostilanteessa.

Lausuntopalvelussa pyydettiin antamaan arvio ja kanta ehdotuksen tavoitteista, toteutusvaihtoehdoista ja keskeisistä ehdotuksista. Moni lausunnonantaja otti tässä kysymyksessä kantaa yksityiskohtaisiin perusteluihin. Näitä lausuntoja käsitellään myöhemmissä kappaleissa esityskohtaisesti. **14 lausunnonantajaa otti kantaa esityksen tavoitteisiin.**

12 lausunnonantajaa nimenomaisesti kannatti esityksen tavoitteita (VNK, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, OP, Osakesäästäjien keskusliitto, Akava, Tampereen yliopisto, Business Finland, Kuntaliitto, Osuustoimintakeskus, Verohallinto, Pörssisäätiö ja Luottomiehet ry). Business Finland totesi lausunnossaan, että vaihtoehtoisia ratkaisuvaihtoehtoja oli pohdittu kappaleessa niukasti.

Lisäksi Seppo Villan mielestä tulisi arvioida, onko tarpeen tarkistaa osakkeiden merkintähinnan omaan pääomaan merkitsemistä koskevaa oletussääntöä, jos osakepääomavaatimus poistetaan (osakeannin merkintähinta merkitään osakepääomaan, jolle sitä merkitä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon osakeantipäätöksen mukaan – OYL 9 luvun 6 §:n 1 momentti).

2.4 Muutosten vaikutukset

Lausuntopalvelussa kysyttiin lausunnonantajien mielipidettä keskeisten vaikutusten arvioinnista. **Muutosten vaikutuksista lausui yhteensä 23 lausunnonantajaa.**

5 lausunnonantajan mielestä keskeiset vaikutukset on arvioitu hyvin (VNK, Asianajajaliitto, Osuustoimintakeskus, Pörssisäätiö ja Seppo Villa) ja **8 lausunnonantaja mielestä vaikutukset on arvioitu pääosin oikeansuuntaisesti, muuta arviota tulisi täydentää tai tarkistaa** alta ilmenevin osin (erityisesti pääoman menetyksen rekisteröintivelvollisuuden rajoittamisen osalta). Lausunnoissa ehdotettiin vaikutusarvion täydentämistä seuraavilta osin:

Kuntaliitto, Finanssialan keskusliitto, TEM ja Suomen Yrittäjät uskovat, että **ehdotetut muutokset tulevat lisäämään osakeyhtiön käyttöä yritystoiminnan muotona.**

TEM:n mukaan ehdotus johtanee siihen, että aloittava yritys jatkossa lähes poikkeuksetta valitsisi osakeyhtiön toimintansa oikeudelliseksi muodoksi ja uusissa yhtiöissä ei tule olemaan mainittavaa osakepääomaa.

EK toteaa, että muutokset **sujuvoittavat osakeyhtiön perustamista ja vähentää työvaiheita.** EK arvioi kuitenkin, **ettei esityksellä ole paljoa vaikutusta osakeyhtiön käytön houkuttelevuuteen pienyritys ja ammattitoiminnassa.**

Holvi kommentoi ehdotettujen muutosten **vähentävän turhaa sääntelyä ja byrokra-tiaa pienyrittäjän arjessa sekä helpottaisivat viranomaisen toimintaa.**

Business Finland pitää kuvattuja muutoksia pääosin positiivisina **edistään yritystoi-minnan aloittamista, mutta heidän mielestään kappaleessa ei ole tarpeeksi otettu huomioon velanantajien lisääntyvää selvitystaakkaa**, kun ilmoitusvelvolli-suus osakepääoman menettämisestä poistuu.

Lisäksi Holvi kommentoi, että **maksulaitosten lisääminen osakeyhtiölain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettujen tilien tarjoajiksi lisäisi myös maksulaitosdirektiivin ajamaa kilpailua finanssimarkkinoilla** avaamalla maksulaitoksille mahdollisuuden tarjota osakepääomatilviä asiakkailleen, tasoittaisi perinteisten pankkien kilpailuetua suh-teessa moderneihin maksulaitoksiin ja linjaisi suomalaista osakeyhtiölakia yhdensuun-taiseksi eurooppalaisen sääntelyn kanssa.

Tampereen yliopisto ja Jukka Mähönen kommentoivat, että muutosehdotusten vaiku-tukset on kuvattu melko lyhyesti, mutta niitä on pidettävä pääsääntöisesti oikean suuntaisina. Molemmat kiinnittävät huomiota siihen, että muutosehdotuksen **vaiku-tuksista puuttuu täysin oman pääoman menettämistä koskevan sääntelyn vel-kojiensuojaa heikentävä vaikutus**, joka lisää yleisesti epäluottamusta asianmukai-sesti toimivia pienyhtiöitä kohtaan sekä poistaa erityisesti sopimusvelkojien mahdolli-suuden saada tieto oman sopimuskumppaninsa oman pääoman menettämisestä suh-teellisen nopealla aikajänteellä. Myös **Itä-Suomen yliopisto toivoi vaikutusarviota oman pääoman menettämisestä.**

VM toi esiin tarpeen laatia **vaikutusarviot tasapuolisemmin**, huomioiden ennen kaikkea pääomavaatimuksen vaikutus velkojiensuojaan ja rahoitusmarkkinoiden ja vi-ranomaisten toimintaan.

Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön mielestä **vaikutuksia ei ole kuvattu riittävästi, sillä siinä ei oteta kantaa viranomaisten toimintaan ja resursseihin**, eikä ole **arvioitu vaikutuksia harmaaseen talouteen tai talousrikollisuuteen sekä näiden ilmenemismuotoihin**, kuten peiteyhtiöiden käytön mahdolliseen lisääntymi-seen ja niiden perustamisen helpottumiseen.

Verohallinnon mukaan, kun yritystoiminnan aloittaminen helpottuu, **viranomaisen tu-lee tarjota yrityksen perustamisvaiheessa riittävästi ohjausta yritystoimintaan liittyvistä vastuista ja velvoitteista.** Vaikka säännösmuutoksia pidettävä kannatetta-vina, **voi pääomavaatimuksen poisto mahdollistaa yritysten käyttämisen entistä helpommin mm verorikosten ja rahanpesun välineenä**, mikä ei ole toivottavaa. Myös TEM kiinnittää huomiota siihen, että yrittämistä harkitseville on aktiivisella tiedo-

tuksella tuotava esiin entistä kattavammin eri yritysmuotojen etuja ja haittoja osakeyhtiömuotoisen yrittämisen helpottuessa, jotta esim. OYL:n yhtiön hallintoa, osakkeiden antamista ja varojenjakoja koskevat säännökset eivät jää tahattomastikin noudattamatta. TEM:n mukaan tuleva kehitys saattaa olla omiaan korostamaan tarvetta osake- ja osakasluettelon luotettavuuden ja ajantasaisuuden varmistamiseen yksityisessäkin osakeyhtiössä.

Turun Kauppa- ja korkeakoulu suhtautuu kuvattuihin vaikutuksiin epäileväisesti ja toteaa, että **muutoksilla tuskin saavutetaan toivottuja vaikutuksia**. Yritystoiminnan aloittamisen ongelmat ovat jossain muualla kuin vähimmäisosakepääoman määrässä.

Akavan näkemyksen mukaan esityksellä voi olla **vähäisissä määrin kannustavia vaikutuksia yritystoiminnan aloittamiseen**. Muutokset voivat kuitenkin **lisätä posti-laatikkoyritysten** määrää, joka liittyy verojen välttelyyn. Näiden kielteisten vaikutusten tasapainottamiseksi avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääminen yrityksiä koskevien tietojen suhteen olisi tarpeen. Myös Insolvenssioikeudellinen yhdistys kiinnittää huomiota **mahdollisiin väärinkäytöksiin sekä julkisen luotettavuuden merkitykseen** ja korostaa, että näiden vaikutukset tulee tutkia tarkoin.

Myös OP kiinnittää huomiota **mahdollisiin väärinkäytöksiin**. Yleisperusteluissa ei ole tarkemmin perusteltu sitä, mikä vaikutus esitetyllä muutoksella **olisi harmaan talouden kannalta ja osakeyhtiöiden hyödyntämisessä eri tyyppisissä väärinkäytöksissä**. Hallituksen esitysluonnoksessa on vain lyhyesti viitattu siihen, että vuoden 2019 alusta yhtiöillä on velvollisuus rekisteröidä tietoja tosiasiallisista edunsaajista Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään rekisteriin.

Tällä hetkellä vähimmäisosakepääoma yhdistettynä velvollisuuteen osoittaa rekisteriviranomaiselle osakepääoman maksun tapahtuneen käytännössä **edellyttää maksuliiketilin avaamista perustettavan yhtiön lukuun. Pankit ja maksulaitokset ovat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan lainsäädännön mukaan velvollisia tilin avaamisen yhteydessä selvittämään mm. tosiasialliset edunsaajat ja osakeyhtiön perustamisen taustalla olevan liiketaloudellisen tarkoituksen**. Pankkitilin avaaminen perustettavalle yhtiölle on tähän saakka ollut seikka, joka on vaikeuttanut osakeyhtiöiden perustamista epäasianmukaisiin tarkoituksiin.

Mikäli osakeyhtiön **rekisteröintiedellytyksiä olennaisesti kevennetään, perustetuilta osakeyhtiöiltä voidaan ryhtyä vaatimaan esimerkiksi viranomaisasiointissa tai liikesuhteissa tarkempia lisäselvityksiä yhtiöön liittyen**, koska osakeyhtiön kaupparekisteröinnistä seuraava rekisterimerkinnän yleinen luotettavuus saattaa käytännössä laskea siten, että kaupparekisterimerkinnälle asetetaan jatkossa huomattavasti pienempi painoarvo.

OP:n käsityksen mukaan väärinkäytös- ja kaupparekisteröinnin luotettavuusnäkökulmat ovat sikäli olennaisia, että niitä tulisi lainsäätäjän taholta arvioida tarkemmin.

Ennen kuin osakepääoman menettämistä koskeva rekisteröintivelvollisuus poistetaan, tulisi OP:n mukaan harkita tarkempaa selvitystä siitä, **millä tavalla tämä vaikuttaisi mm. pankkien ja muiden velkojien vakiintuneesti käyttämien luottotietanalyysien sisältöihin**. Vaikka osakepääoman menettämistä koskevaa tietoa ei yksittäisenä tietona välttämättä käytetä luotonannossa, voi tämä tieto olla tarpeen kolmansien osapuolten tarjoamien luottotietanalyysien ajantasaisuuden ja luotettavuuden kannalta.

PRH kommentoi, että **osakepääoman maksun todentamista koskevat muutokset sujuvoittavat ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyä, mutta osakeyhtiön perustamisilmoituksen rekisteröintimenettely ei kuitenkaan muutu automaattiseksi**.

Lisäksi PRH ja TEM kiinnittävät huomiota siihen, että osakeyhtiön purkamista koskevia säännöksiä ei ehdoteta muutettavaksi. Osakeyhtiöiden perustaminen helpottuu selvästi, mutta osakeyhtiön purkaminen selvitystilan kautta on edelleen liian työläs ja hankala menettely useimmille pienille osakeyhtiöille. On mahdollista, että kaupparekisteriin jää entistä enemmän toimimattomia osakeyhtiöitä, joiden poistaminen rekisteristä tapahtuu vasta rekisteriviranomaisen toimien seurauksena usean vuoden kuluttua yritystoiminnan päättymisestä. TEM pitää tärkeänä, että myös yhtiön purkamista koskeva säännösvalmistelu tulisi aloittaa annetun ehdotuksen myötä.

Osakesäästäjien keskusliitto olisi toivonut, että taloudellisia vaikutuksia olisi kuvattu enemmän, vaikka toteavatkin tehtävän olevan haastava ja tulokset voivat olla epätarkkoja.

STTK:n mukaan esityksen **taloudelliset vaikutukset tulevat olemaan vähäisiä**.

3 Lausunnonantajien arviot ehdotuksista

3.1 Yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poisto

35 tahoa lausui asiasta. Näistä **26 kannatti yksityisen osakeyhtiön pääomavaatimuksen poistamista** (VNK, Tampereen yliopisto, Kuntaliitto, Holvi, Business Finland, Finanssialan keskusliitto, Verohallinto, Turun kauppakorkeakoulu, Akava, Suomen yrittäjät, Asianajajaliitto, Osuustoimintakeskus, Kaupan liitto, Osakesäästäjien keskusliitto, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Luottomiehet, Lakimiesliitto, Suomen yhtiöoikeusyhdistys, RAKLI, Jukka Mähönen, EK, Keskuskauppakamari, TEM, Itä-Suomen yliopisto, TEM ja Seppo Villa). Kannatustaan esitetylle muutokselle eivät perustelleet Business Finland, Suomen Yrittäjät ja Kaupan liitto. **3 lausunnonantajaa ei ottanut kantaa ehdotukseen** (Suomen Pankki, PRH ja Suomen tilintarkastajat).

Yksi ei vastusta alentamista, mutta suhtautuu kriittisesti poistamiseen kokonaan (VM). **Kolme lausunnonantajaa ei kannattanut pääomavaatimuksen poistamista** (Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö, SAK ja STTK). **Kahdella lausunnonantajalla oli muu ehdotus** (OP ja Pörssisäätiö).

3.1.1 Kannatuksen perustelut

Useat lausunnonantajat perustelivat kannatustaan esityksessään mainitulla perusteella, eli sillä, että **osakepääomalla ei ole suurta merkitystä velkojansuojan kannalta ja että velkojansuoja perustuu käytännössä maksukyvyn ylläpitämiseen**. (VNK, Kuntaliitto, Holvi, Turun kauppakorkeakoulu, Akava, Asianajajaliitto, Osuustoimintakeskus, Osakesäästäjien keskusliitto, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, RAKLI, Finanssialan keskusliitto, Keskuskauppakamari, Lakimiesliitto, TEM, Seppo Villa ja Luottomiehet ry). Vähimmäispääomavaatimuksen poisto myös **helpottaa yksityisen osakeyhtiön perustamista**, minkä lisäksi muutos on perusteltu, kun otetaan huomioon **kansainvälinen sääntelykehitys**, jossa on luovuttu vähimmäispääomavaatimuksesta tai se on laskettu yhteen euroon (Tampereen yliopisto, Finanssialan keskusliitto, Lakimiesliitto ja Jukka Mähönen). Vaatimuksesta luopuminen **helpottaa myös perustamisen digitalisointia** (Luottomiehet ry). **Pääomavaatimus voi olla jopa yritystoiminnan aloittamisen este** (Holvi ja Suomen Asianajajaliitto).

Verohallinnon näkemyksen mukaan nykyinen **vähimmäispääomavaatimus on alhainen, eikä poistamisella ole oleellista vaikutusta nykyisessä toimintaympäristössä.**

Suomen yhtiöoikeusyhdistys kannattaa vaatimuksen poistamista, mutta pitää sitä ehdotetuista muutoksista vähämerkityksisimpänä. Muutos **helpottaisi jonkin verran ns. mikroyritystoiminnan aloittamista.** Velkojien suojan kannalta **nykyinen 2 500 euron vähimmäispääomavaatimus on yhdistyksen näkemyksen mukaan merkityksellisen ja poistamisella tuskin olisi vaikutuksia harmaan talouden määrään.** Yhdistyksen mukaan 2 500 euron vähimmäispääomavaatimusta ei toisaalta kuitenkaan voida pitää merkityksellisenä esteenä yritystoiminnan aloittamiselle. Yhdistyksen mukaan on lisäksi huomionarvoista, että vähimmäisosakepääomavaatimuksen poisto voisi luoda ehkä **osin keinotekoisiaakin perusteita oikeuskäytännössä tunnustetun vastuun samastamisen käyttöalan mahdollisesti tarpeettomalle laajentamiselle.** Muutos voisi myös epätarkoituksenmukaisesti hämärtää osakeyhtiömuodon eroa suhteessa henkilöyhtiöihin (avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö). Siinä tapauksessa, että mainituista tai muista syistä päädyttäisiin siihen, että vähimmäispääomavaatimuksesta ei luovuttaisi, voitaisiin yhdistyksen mukaan vaihtoehtoisena mallina pitää sitä, että yhtiötä perustettaessa edellytettäisiin edelleen osakkeista maksettavan yhtiölle vähintään 2 500 euroa, mutta koko määrä voitaisiin merkitä sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Keskuskauppakamari yhtyy näkemykseen, että vähimmäispääomavaatimuksen merkitys velkojasuojan kannalta on olematon. Sen sijaan **vähimmäispääomavaatimus ja sitä koskeva maksukontrolli aiheuttaa hallinnollista taakkaa ja on tarpeeton este sähköisten rekisteröintipalveluiden kehittämiseksi erityisesti yhtiön perustamisvaiheessa.** Siinä määrin kun ns. **pöytälaatikkoyhtiöt tai varattomat yhtiöt katsotaan uhkaksi lailliselle yritystoiminnalle, tätä uhkaa tulisi pyrkiä torjumaan muilla keinoin kuin aiheuttamalla kustannuksia ennen muuta laillisesti toimiville yhtiöille – esimerkiksi kehittämällä kaupparekisteriä ja tilinpäätöstietojen hyödyntämistä.**

Jukka Mähönen ehdottaa lisäksi, että **myös ennen muutosta perustetut yhtiöt voisivat luopua vähimmäispääomasta.**

EK kannattaa esitettyä muutosta, mutta toivoo, että jatkovalmistelussa otetaan huomioon se seikka, että **vähimmäisosakepääoma toimii jonkinlaisena kynnyksenä yrityksen perustamiselle,** ja kun kyse on itsenäisestä oikeushenkilöstä ja rajavastuuyhtiöstä, tietyn kynnyksen olemassaolo ei välttämättä ole huono asia. Lisäksi yrityksen perustaminen edellyttää osakeyhtiölain tuntemusta ja tietojen rekisteröintiä kaupparekisteriin. Ensimmäistä yritystä perustettaessa osakeyhtiö ei siis välttämättä ole tarkoi-

tuksenmukaisin yritysmuoto. Suurimmat riskit osakeyhtiömuodossa toimimisessa liittynevät lain noudattamiseen yritykseen sijoitettujen varojen ja yrityksestä nostettavien varojen suhteen. Näissä tilanteissa tottumaton yrittäjä voi helposti ja jopa tietämättään rikkoa osakeyhtiölain varojenjakosäännöksiä, jotka eivät sitten enää olekaan ihan vähäpätöinen ongelma.

TEM:n mukaan muutos tulee kirkastamaan julkisen ja yksityisen osakeyhtiön välistä eroa. Nykyinen 2 500 euron vähimmäispääomavaatimus ei kannusta osakkeenomistajia turvaamaan velkojen maksua, toisin kuin julkisen osakeyhtiön 80 000 euron vähimmäispääomavaatimus. Kannustimen puuttumisen johdosta velkojilla on lähtökohdaisesti suurempi riski saamisensa menettämislle kuin julkisessa osakeyhtiössä. Vähimmäispääomavaatimuksen poisto ei TEM:n mukaan vaarantaisi ulkopuolisten velkojen intressejä. Luotonantaja voi ottaa riskieron tehokkaasti huomioon edellyttämällä yksityiseltä osakeyhtiöltä korkeampaa korkoa kuin julkiselta osakeyhtiöltä. Velkoja voi myös vaatia vakuuden asettamista taikka muita vastaavia järjestelyjä, jotka turvaavat velan maksua.

TEM pitää myös kansainvälisen vertailun perusteella tärkeänä, että Suomi ei jää katvealueeksi verrattuna muihin EU jäsenvaltioihin nähden, joissa yritys on mahdollista perustaa ilman vähimmäispääomaa. Lisäksi TEM kiinnittää huomiota komission antamaan direktiiviehdotukseen, jonka tarkoituksena on mahdollistaa yritysrekisteri-ilmoituksen tekeminen sähköisesti (KOM (2018) 239 lopullinen). Jos yhtiön perustaminen edellyttäisi vähimmäispääomaa ja sitä koskevan selvityksen antamista, se voisi ylimääräisenä hallinnollisena rasitteena vaikuttaa Suomen kilpailukykyyn yhtiöiden rekisteröintivaltiona.

VM:n mukaan 2 500 euron pääomavaatimuksella ei välttämättä ole suurta käytännön merkitystä velkojensuojan kannalta, kansainvälisen vertailun perusteella vähimmäispääoman laskemiselle tai poistamiselle saattaa olla perusteita ja matala vähimmäispääoma helpottaa yritystoiminnan aloittamista. Toisaalta VM suhtautuu torjuvasti mahdollisuuteen harjoittaa spekulatiivista yritystoimintaa velkojen kustannuksella. Toisin kuin TEM edellä, VM on sitä mieltä, että vähimmäispääomavaatimuksella on myönteisiä vaikutuksia yritystoimintaa harjoittavan henkilön oman sitoutumisen kannalta. VM:n mukaan pääomavaatimus voi osaltaan estää yritysten perustamista hetken mielijohteesta tai muuten epärealistisilla taloudellisilla perusteilla sekä kuori- ja pöytälaatikkoyhtiöiden perustamista. Jos vähimmäispääomavaatimus poistetaan, tulisi VM:n mukaan arvioida, voidaanko yrittäjää pitää osakkeenomistajana ilman, että on sijoittanut yritykseen omaa rahaansa.

ja kiinnittää huomiota siihen, että harmaan talouden yrityksillä on kevyt taserakenne ja ehdotettu sääntely vaikeuttaa yhtiöiden viranomaisvalvontaa ja helpottaa harmaan talouden toimijoiden toimintaa.

3.1.2 Vastustuksen perustelut

Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö perustelee esityksen vastustamista sillä, että nykyistä vähimmäispääomavaatimusta **ei voida pitää liian suurena, jonka lisäksi se tarjoaa periaatteellista suojaa velkojille** ja vaatimus kytkeytyy ilmoitusvelvollisuuteen pääoman menettämisestä, jonka poistamista yksikkö ei myöskään kannata. Yksikkö ehdottaa rahastoisvaihtoehtoa, mikäli 2 500 euron vaatimus on todellinen este pienen yrityksen perustamiselle. Yksikkö jatkaa perustelujaan seuraavasti:

Kokonaan vähimmäispääomavaatimuksen poistamisella rajoitetun vastuun yritystoiminnassa **annetaan yrityksen perustajille väärentyyppinen signaali; yrityksen perustaja voi mieltää, että yritysrisikin kantaa joku muu taho, kuten velkojat tai veronmaksajat**. Tämä signaali on ristiriidassa markkinatalouden pääperiaatteiden kanssa. Vähimmäispääomavaatimuksella on merkitystä luotettavuuden takeena, koska tällöin yrityksen perustajat ymmärtävät, että omistajan vastuun rajaaminen edellyttää huomattavaa osuutta riskiin ja että tästä syystä on punnittava huolellisesti yritystoiminnan mahdollisuuksia ja riskejä. Yhtiön toimintaa vastaava asianmukainen vähimmäispääoma ja siihen liittyvät hallinnolliset vaatimukset ovat osakeyhtiön keskeinen osatekijä, jotta osaltaan vältetään liiketoiminnan vaarantuminen.

Harmaan talouden yrityksissä on lähes poikkeuksetta kevyt taserakenne. Kevyt taserakenne tarkoittaa sitä, että yrityksessä ei ole taseessa näkyvää omaisuutta. Kevyen taserakenteen takana voi olla pyrkimys vältellä veroja. Tällöin verojen ja maksujen katteeksi ei löydy varoja myöskään siinä tapauksessa, jos yritys jää kiinni laittomasta toiminnasta. Jälkikäteen veroja ja muita lakisääteisiä maksuja perittäessä ei kevyen taseen yritykseltä löydy omaisuutta, jota voitaisiin käyttää vältettyjen maksujen kattamiseen. Myös ns. harmaan talouden sarjayrittäjät suosivat kevyttä tasetta.

Kohtuullisen ”hyväkuntoinen” tase antaa ulospäin kuvan yrittäjän sitoutumisesta pitkäaikaiseen liiketoiminnan harjoittamiseen. Tämä on hyvä signaali yrityksen sidosryhmille; esimerkiksi työntekijöille, tavarantoimittajille ja viranomaisille.”

STTK:n mukaan yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen **poistolla ei liene merkittäviä liikeloudellisia tai kansantaloudellisia vaikutuksia**, joten vähimmäispääomavaatimuksen voi jättää nykyiselle 2 500 euron tasolle. Yritystoiminnan edistäminen on hyvä tavoite, mutta vähimmäispääomavaatimuksena olevan 2 500 euron ei voida osoittaa olevan todellinen yritystoiminnan este nykytilassakaan.

Myös SAK vastustaa ehdotusta, sillä esitetyillä muutoksilla ja erityisesti niiden kokonaan poistamisella **on todennäköisesti harmaata taloutta lisääviä vaikutuksia**.

3.1.3 Muu ehdotus

Muun ehdotuksen kannalla ovat OP ja Pörssisäätiö. OP kannattaa osakeyhtiöiden perustamiskriteerien muuttamista siten, että erityisesti vähän pääomia vaativan pienyritystoiminnan perustaminen helpottuu. Samalla tulee kuitenkin varmistua riittävällä tavalla siitä, että perustamisprosessi ei houkuttele perustamaan osakeyhtiöitä väärinkäytöstarkoituksiin. **Yksi mahdollinen vaihtoehto tämän toteuttamiselle olisi se, että osakeyhtiön minimipääomaa lasketaan merkittävästi, esimerkiksi 1 euroon tai 100 euroon.** Minimiosakepääoman poisto yhdessä osakepääoman maksutodisteen toimittamisvelvollisuuden poistamisen kanssa voi epäasianmukaisesti helpottaa osakeyhtiöiden perustamista väärinkäytöstarkoituksiin.

Pörssisäätiön mukaan vähimmäispääomaa ei tule poistaa, mutta sitä voidaan **alentaa esimerkiksi 1000 euroon.** Suomessa on käytössä yritysmuotoja, joille ei ole asetettu vähimmäispääomavaatimusta, joten osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimus ei ole yrittäjyyden este. Esimerkiksi elinkaarensa alkuvaiheessa olevan, joukkorahoitusta hakevan yksityisen osakeyhtiön tapauksessa on uusien omanpääomaneitoisten pienisijoittajien kannalta symbolisesti merkittävää, että perustajakin on sijoittanut yritykseen alkupääoman. Lisäksi osakeyhtiön aloittaessa toimintansa rahoitusta tarvitaan heti jo viranomaismaksuihin.

3.2 Liitetietovaatimukset

Esityksen mukaan yksityisen osakeyhtiön osakepääoman maksua koskevia liitetietovaatimuksia vähennetään (vaatimus tilintarkastajan lausunnosta tai muusta selvityksestä, kuten tiliotteesta, koskee vain vähintään 80 000 euron osakepääoman yhtiöitä 2 luvun 8 § ja 9 luvun 14 §). **Ehdotettuun muutokseen otti kantaa yhteensä 27 lausunnonantajaa.**

15 lausunnonantajaa kannatti ehdotusta (VNK, Kuntaliitto, Holvi, Business Finland, Akava, Suomen Yrittäjät, PRH, Osuustoimintakeskus, Kaupan liitto, Osakesäästäjien keskusliitto, Pörssisäätiö, Keskuskauppakamari, Itä-Suomen yliopisto, TEM ja Seppo Villa). **4 lausunnonantajaa ei ottanut kantaa** (VM, Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö, Suomen Pankki ja Verohallinto). Kannatustaan eivät perustelleet Business Finland, Akava, Kaupan liitto, Osakesäästäjien keskusliitto, Keskuskauppakamari, Itä-Suomen yliopisto, Osuustoimintakeskus, TEM ja Seppo Villa.

6 lausunnonantajaa vastusti ehdotusta (SAK, Turun kauppakorkeakoulu, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Luottomiehet ry, STTK ja Suomen Tilintarkastajat).

6 lausunnonantajalla oli muu ehdotus (Tampereen yliopisto, Finanssialan keskusliitto, Asianajajaliitto, OP, Suomen yhtiöoikeusyhdistys ja Jukka Mähönen).

3.2.1 Kannatuksen perustelut

VNK, Suomen Yrittäjät ja Kuntaliitto perustelevat kannatustaan sillä, että muutos **vähentää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia**. Lisäksi Kuntaliiton mukaan on johdonmukaista, että tilintarkastajan lausunto tai muu selvitys on tarpeellinen silloin, kun vähimmäispääoma on vähintään 80 000 euroa. Holvin ja Pörssisäätiön mukaan tiedot voitaisiin antaa osuuskuntien tavoin tilinpäätöksessä ja näin tehdä rekisteröintiprosessista tehokkaampi. PRH toteaa, että **muutos sujuvoittaa ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyä, mutta se ei kuitenkaan muutu automaattiseksi**.

3.2.2 Vastustuksen perustelut

SAK toteaa tiivistetysti, että nykyiset säädökset pitäisi pitää ennallaan ja viittaa muilta osin 17.8.2016 antamaansa lausuntoon (Dnro 12295 viite OM 32/41/2015).

Turun kauppakorkeakoulun mukaan **osakepääoman maksu on syytä väärinkäytösten välttämiseksi todentaa jollakin tavalla. Pienet osakepääomat eivät ole ongelma**, mutta satojen tuhansien tai miljoonien tekaistut osakepääomat saattavat johtaa jotakin sopimusosapuolta harhaan (varsinkin ulkomaisia toimijoita, jotka ovat tottuneet luottamaan siihen, että kaupparekisteritiedot on ennen rekisteröintiä varmistettu viranomaisten toimesta). Liitetiedon sijasta olisi syytä selvittää **miten sama tieto voitaisiin välittää kaupparekisteriin digitaalisesti suoraan pankkien järjestelmistä**.

Insolvenssioikeudellinen yhdistys ja Luottomiehet ry vastustavat esitettyä muutosta sillä perusteella, että **selvitys vähentää väärinkäytöksiä ja lisää luotettavuutta yhtiön taloudellisesta asemasta ja näin suojaaa yhtiön sidosryhmiä mm. velkojia**. STTK:n mukaan vaatimuksen **säilyttämisellä voi olla lievä harmaata taloutta hillitsevä vaikutus**.

Suomen Tilintarkastajat ry **ei kannata ehdotusta siltä osin, kun siinä ehdotetaan luovuttavaksi tilintarkastajan lausunnosta apporttiomaisuuden arvosta sellaisessa osakeyhtiössä, joissa on valittava tilintarkastaja**. Tilintarkastajien mukaan osakepääoman korottamista koskevan apporttiomaisuuden arvon tarkastamisen siirtäminen tilinpäätöksen tarkastamisen yhteyteen ei juuri vähennä yritysten hallinnollista taakkaa, mutta sillä olisi negatiivisia vaikutuksia tilinpäätöksen luotettavuuteen. Tilintarkastaja joutuu edelleen ottamaan kantaa apporttiomaisuuden arvoon tilintarkastusta tehdessään ja arvioidessaan sitä, antaako tilinpäätös noudatetun tilinpäätös-

säännöstön mukaisesti oikean ja riittävän kuvan yhteisön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. **Jos tilintarkastaja ei ole tehnyt arviota tilikauden aikana, kun apporttiomaisuus on yhtiölle annettu, voi apporttiomaisuuden arvon määrittämiseen sisältyä huomattavaa epävarmuutta.** Tilintarkastajan lausunnon poistamisella ei saavuteta kustannussäästöjä, koska tilintarkastajan tulee tehdä sitä vastaava tai jopa laajempi työ tilinpäätöstä tarkastaessaan.

Seppo Villa yhtyy mielipiteeseen, että tilintarkastajan lausunnosta ei tulisi luopua silloin, kun kyse on osakepääoman maksamisesta apporttiomaisuudella.

3.2.3 Muut ehdotukset

Tampereen yliopiston mukaan ehdotettu muutos on kannatettava ja se vähentää hallinnollisia kustannuksia yritystä perustettaessa ja osakeantien yhteydessä. Tampereen yliopiston mukaan muutoksen olisi **voinut viedä vielä pidemmälle ja luopua tilintarkastajan todistuksesta yksityisen osakeyhtiöiden osalta kaikissa muissa tilanteissa paitsi apporttimaksussa.** Tiliote tai maksutosite riittäisi selvitykseksi osakepääoman maksusta. Apporttimaksun osalta Tampereen yliopisto ehdottaa, että **lausunto tulisi sitoa apportin arvoon, esimerkiksi 25 000 euroon,** ei yhtiön osakepääoman määrään. Jos tilintarkastajan lausunto sidotaan osakepääoman määrään, tulisi joka tapauksessa selventää se, määräytyykö osakepääoman määrä osakemerkintää edeltävän vai sen jälkeisen osakepääoman määrän perusteella.

Tampereen yliopisto huomauttaa myös, että mikäli julkisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääomaa alennetaan 25 000 euroon, alenee todennäköisesti myös raja sille, milloin yksityisen osakeyhtiön osakkeiden maksamisesta on toimitettava tilintarkastajan lausunto tai muu selvitys. Jukka Mähönen yhtyy Tampereen yliopiston ehdotukseen.

Asianajajaliitto kannattaa, että **osakepääoman maksua koskevia liitetietovaatimuksia vähennetään tietyissä tilanteissa.** Sen sijaan jatkoselvityksessä tulisi tarkemmin arvioida, onko perusteltua luopua tilintarkastajan todistuksesta kaikissa tilanteissa, joissa osakkeista maksettu määrä kirjataan osakeyhtiön tilinpäätökseen omaa pääomaa korottavaksi eräksi.

Asianajajaliitto toteaa, että on **perusteltua luopua velvollisuudesta hankkia tilintarkastajan todistusta koskien osakkeiden maksamista koskevaa todistusta, mikäli osakkeista ei ylipäättään ole velvollisuutta maksaa mitään perustamisen yhteydessä.** Asianajajaliitto kuitenkin korostaa sellaista seikkaa, että osakepääoman sekä mahdollisen muun osakkeita merkittäessä suoritettavan omapääoman (eli sijoitetun

vapaan oman pääoman kirjaus) maksun nykyinen todisteellisuus on omiaan turvaamaan tase-erien luotettavuutta. Vaikka 2 500 euron vähimmäisosakepääomalla on ainoastaan rajallinen merkitys velkojien suojan kannalta, **lähestyttäessä 80 000 euron selvitysvelvollisuuden ylärajaa, osakepääoman velkojia suojaava merkitys kasvaa**. Vastaavasti joissain tilanteissa taseesta esille tulevan sijoitetun vapaan oman pääoman, joka sinällään vaikuttaa esim. varojenjakolaskentaan, kirjaukset saattavat olla merkittäviä, vaikka yhtiön osakepääoma olisi varsin pieni (tai jatkossa nolla). Siten Asianajajaliitto katsoo, että alle 80 000 euron osakepääoman selvitysvelvollisuuden poistamisella voi olla vähimmäisosakepääoman poistoa olennaisempi vaikutus velkojien suojaan, ja joka tapauksessa yhtiön tasetietojen luotettavuuteen.

Edelleen Asianajajaliitto katsoo perustelluksi selvittää, onko perusteltua poistaa apporttimaksua koskevaa velvollisuutta hankkia apporttimaksua koskeva riippumattoman tilintarkastajan lausunto. Asiassa on kyse eri asiasta kuin osakepääoman maksun verifiointista, eli sen varmentamisesta, että osakkeiden maksuun käytettävällä sijaan tulevalle omaisuudelle on maksua vastaava arvo. Tällä voi olla yhtiön velkojien kannalta merkittävä vaikutus, joka korostuu useimmiten maksuhäiriötilanteissa, ja joka vastaavasti vaikuttaa osakeyhtiön johdon vastuuseen.

OP kannattaa yhtiöiden perustamisprosessin helpottamista, mutta heidän käsityksen mukaan esimerkiksi **osakepääoman maksukuitin toimittaminen ei ole osakeyhtiön perustajan kannalta kohtuuton vaatimus osakeyhtiön rekisteröinnin kannalta**, koska yhtiö joka tapauksessa tarvitsee toimiakseen pankkitilin. Koska pankit ja maksulaitokset ovat velvoitettuja selvittämään perustettavan yhtiön liiketoiminnan taustoja tilin avauksen yhteydessä, osakepääoman maksukuitin tai tilintarkastajan lausunnon esittäminen yhtiötä rekisteröitäessä käytännössä vaikeuttaa osakeyhtiöiden perustamisen väärinkäytöstarkoitukseen. Yrityksen perustajan kannalta ratkaisevampaa on osakepääoman määrä, eikä yhden rekisteröintihakemuksen liitteen poistaminen.

OP huomauttaa, että esitysluonnoksessa ei ole tuotu esille ehdotettujen muutosten vaikutuksia osakeyhtiöiden käyttämisessä väärinkäytöstarkoituksiin eikä sitä, millä tavalla esimerkiksi tosiasiallisten edunsaajien rekisteröiminen käytännössä muuttaisi tilannetta. Hallituksen esitysluonnoksen perusteluiden ja vaikutusarvioinnin valossa näemme riittäväksi luonnoksessa todettujen tarkoitusten toteuttamiseksi, että minimiosakepääomaa lasketaan pienyritystoiminnan aloittamisen kannalta tarkoituksenmukaiselle tasolle.

Suomen yhtiöoikeusyhdistys kannattaa muutoksia, sillä se helpottaa osakeyhtiöiden perustamista ja vähentää tilintarkastajan todistuksia ja lausuntoja sekä niistä aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia. Yhtiöoikeusyhdistys toteaa, että tilintarkastajan lausun-

nosta luopuminen apportiomaisuudella maksettujen osakkeiden osalta on käytännössä huomattavasti rahamaksun varmentamista merkittävämpi kysymys. Tilintarkastajan lausunto varmentaa hallit0308uksen arviota sitä, onko apportiomaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Apportiomaisuuden väärinarvostus voi johtaa huomattavaankin virheellisyyteen yhtiön tilinpäätöksessä. Ilman tilintarkastajan lausuntoa apportin arvostus tulee tilintarkastajan, jos sellaista edes on, arvioitavaksi vasta apportin antamista koskevan tilikauden päättymisen jälkeen, jolloin viive arvostuksen vahvistamiselle voi olla merkittävä. Yhtiöoikeusyhdistys katsoo kuitenkin, että jo nykyainsäädännön mukainen hallituksen ensisijainen ja tilintarkastajan vain toissijainen vastuu apportin arvostamisesta heikentää tilintarkastajan lausunnon merkitystä. **Apporttia koskevan lausunnon edellyttäminen aiheuttaa myös merkittävää hallinnollista taakkaa kaikkein pienimmille yhtiöille, joissa usein käytetään apporttia erityisesti perustamisvaiheessa esimerkiksi muutettaessa kommandiittiyhtiö osakeyhtiöksi.** Vaikka apportiomaisuutta koskevan tilintarkastajan lausunnon poistaminen saattaa lisätä väärinkäytösriskiä ehdotetuista muutoksista ehkä eniten, yhdistys uskoo velvoitteen poistamisesta syntyvien säästöjen ylittävän mahdollisten väärinkäytösten aiheuttaman haitan.

Muutos voitaisiin viedä jopa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettua pidemmälle siltä osin, että **tilintarkastajan todistuksesta tai sitä korvaavasta muusta selvityksestä osakepääoman ja osakkeiden maksamista koskien luovuttaisiin yhtiön rekisteröimisen ja osakeantien yhteydessä kaikkien yksityisten osakeyhtiöiden osalta.** Tilintarkastajan apporttilausunnon vaatiminen koskien hallituksen apporttiselvitystä ja sitä, oliko omaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle, olisi kuitenkin perusteltua sellaisissa yksityisissä osakeyhtiöissä, joiden osakepääoma on vähintään 80 000 euroa (tai vähintään 25 000 euroa, mikäli julkisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimus lasketaan minimitasolle), edellä mainittujen apportiomaisuuden väärinarvostukseen liittyvien ongelmien vähentämiseksi.

3.3 Apporttimaksu

Ehdotuksen mukaan tilikauden aikaisesta osakkeen apporttimaksusta on kerrottava tilinpäätösasiakirjoissa (8 luvun 7§). **Yhteensä 23 lausunnonantajaa lausui ehdotuksesta.**

20 lausunnonantajaa kannatti ehdotusta (VNK, Tampereen yliopisto, Kuntaliitto, Holvi, Business Finland, Finanssialan keskusliitto, SAK, Turun kauppakorkeakoulu, Akava, Suomen yrittäjät, PRH, Osuustoimintakeskus, Osakesäästäjien keskusliitto, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, OP, Pörssisäätiö, Suomen yhtiöoikeusyhdistys, Keskuskauppakamari, Jukka Mähönen ja Itä-Suomen yliopisto). Kannatustaan eivät

perustelleet VNK, Business Finland, Finanssialan keskusliitto, SAK, Akava, PRH, Osakesäästäjien keskusliitto, OP, Pörssisäätiö, Suomen yhtiöoikeusyhdistys, TEM ja Itä-Suomen yliopisto). **6 lausunnonantajaa ei ottanut kantaa** (VM, Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö, Suomen Pankki, Verohallinto, Kaupan liitto ja Suomen Tilintarkastajat).

3 lausunnonantajaa vastusti ehdotusta (Seppo Villa, Luottomiehet ry ja Asianajajaliitto).

3.3.1 Kannatuksen perustelut

Tampereen yliopisto, Jukka Mähönen ja Holvi kannattavat ehdotusta edellisen kappaleen ehdotuksen seurauksena (tilintarkastajan lausunto tai muu selvitys koskee vain vähintään 80 000 euron osakepääoman yhtiöitä). Suomen kuntaliiton ja Suomen yrittäjien mukaan **tilinpäätöstietojen perusteella saadaan riittävä selvitys tilikauden aikana tapahtuneista apporttimaksuista**. Turun kauppakorkeakoulun mukaan muutos yksinkertaistaa yrityksen toimintaa ja on siksi kannatettava.

Insolvenssioikeudellinen yhdistys haluaa kuitenkin huomauttaa, että apportteihin liittyen on syytä korostaa velkojien suojaa siinä, että apporttiomaisuudella on oltava tosiasiassa maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle (esim. ettei arvottomia vastasattavia kuitata). Tilintarkastajan lausunnon vaatiminen apporttiomaisuuden arvosta on kaikkien osakeyhtiöiden velkojien suojan kannalta hyödyllinen vaatimus.

Keskuskaupakamarin mukaan, mikäli yleisiä pääoman maksua ja sen varmentamista koskevia vaatimuksia vähennetään, **apporttiomaisuuden osalta voisi olla syytä arvioida, mikäli tilikauden päätteeksi annettu kertomus on yksin riittävä – erityisesti, jos annettu apportti on muuhun pääomaan nähden merkittävä**.

Osuustoimintakeskus edellyttää, että osuuskuntalakiin tehdään myös apporttiomaisuuden osalta vastaavat muutokset kuin osakeyhtiölakiin.

3.3.2 Vastustuksen perustelut

Seppo Villa vastusti ehdotusta perusteella, että tilintarkastajan apporttilausunnon on koskettava kaikkia yhtiöitä.

Luottomiehet ry:n ja Suomen Asianajajaliiton mukaan, mikäli osakkeita maksetaan apporttiomaisuudella, tilintarkastajan lausunto ja apporttiselvitys tulisi edelleen edellyttää samassa yhteydessä, jotta sidosryhmien suoja voidaan varmistaa. Asianajajaliiton

mukaan esityksessä ei ole riittävästi perustelu, että osakkeita maksettaessa apportiomaisuudella luovuttaisiin velvollisuudesta antaa apporttiselvitys sekä tilintarkastajan sitä koskeva lausunto.

3.4 Osakepääoman menettämistä koskeva rekisteri-ilmoitusvelvollisuus

Ehdotuksen mukaan osakepääoman menettämistä koskeva rekisteri-ilmoitusvelvollisuus koskee vain vähintään 80 000 euron osakepääoman yhtiötä ja kaikki yhtiöt voivat pyytää merkinnän poistamista, kun oma pääoma on positiivinen (20 luvun 23 §).

28 lausunnonantajaa otti kantaa ehdotukseen.

11 lausunnonantajaa kannatti ehdotettua (VNK, Kuntaliitto, Akava, Suomen yrittäjät, Asianajajaliitto, PRH, Osuustoimintakeskus, Kaupan liitto, Osakesäästäjien keskusliitto, TEM ja OP). Kannatustaan eivät perustelleet VNK, PRH, Kaupan liitto ja Osakesäästäjien keskusliitto. **3 lausunnonantaja** ei ottanut kantaa (Holvi ja Suomen Pankki, VM).

17 lausunnonantajaa vastusti ehdotusta (Tampereen yliopisto, Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö, Business Finland, Finanssialan keskusliitto, Verohallinto, SAK, Turun Kauppakorkeakoulu, Lakimiesliitto, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Pörssisäätiö, Luottomiehet ry, Suomen yhtiöoikeusyhdistys, STTK, Jukka Mähönen, Itä-Suomen yliopisto, Suomen Tilintarkastajat ja Seppo Villa). Vastustustaan ei perustellut Business Finland, SAK viittaa aikaisempaan lausuntoonsa (17.8.2016 Dnro 12295 viite OM 32/41/2015).

Keskuskauppakamarilla oli oma ehdotus.

3.4.1 Kannatuksen perustelut

Suomen kuntaliiton, Suomen yrittäjien ja Akavan mukaan **muutos on perusteltu, kun vähimmäispääomavaatimuksesta luovutaan**. Akava lisää, että merkinnän poistamiseen riittää positiivinen omapääoma.

TEM:n mukaan ilmoitusvelvollisuus jää pääomavaatimuksen poiston myötä vaille tar-
koitusta myös yhtiön velkojen kannalta. TEM:n mukaan **yksityinen osakeyhtiö toimii nytkin lähes poikkeuksetta pääoman vähäisyyden vuoksi tosiasiallisesti "velkojen riskillä", jolloin velkojat ottavat tästä seuraavan riskin huomioon jo etukäteen siinä korkovaatimuksessa**, jolla ne ovat valmiita luotottamaan yhtiötä tai

vaatimaan vakuuksia luotonannolle. Tämän vuoksi ilmoitusvelvollisuudella ei ole tosiasiallista funktiota velkojen oikeuksien suojaamisessa yksityisessä osakeyhtiössä. TEM:n käsityksen mukaan velkojan on paljon tarkoituksenmukaisempaa seurata yhtiön tilaa muilla välineillä kuin oman pääoman menettämistä koskevan ilmoituksen perusteella (esim. luottotietoyritysten tarjoamat palvelut, maksuhäiriörekisterit, verovelkarekisteri).

TEM kiinnittää myös huomiota siihen, että vähimmäispääomavaatimuksen poistamisen myötä ilmoitusvelvollisuudella ei olisi enää merkitystä myöskään toteutunutta luottotappiota koskevan korvausvaatimuksen menestymiselle. Vaikka hallituksen jäsenen vahingonkorvausoikeudellinen tuottamus ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä olisi riidaton, edellyttää korvausvelvollisuus myös syy-yhteyden osoittamista laiminlyönnin ja vahingon välillä.

Asianajajaliitto kannattaa ehdotusta, sillä **rekisterimerkinnällä on ainoastaan rajallisen velkoja suojaava vaikutus**. Lisäksi sellaisten yksityisten osakeyhtiöiden, jotka ovat menettäneet osakepääomansa aiemman lain aikana, aseman osalta Asianajajaliitto katsoo, että lakiehdotusta on selvennettävä.

Osuustoimintakeskus edellyttää, että vastaava velvollisuus poistettava myös osuuskunnilta (osuuskuntalain 23 luvun 23 §:n muuttaminen vastaavalla tavalla)

OP:n kokemuksen mukaan **pienet osakeyhtiöt jättävät osakepääoman menettämistä koskevan ilmoituksen usein tekemättä, jolloin muutoksella ei saata olla suurta vaikutusta esimerkiksi velkojainsuojan kannalta**. OP:n näkemyksen mukaan tulisi kuitenkin ensin **arvioida se, millä tavalla osakepääoman menettämisen rekisteröintivelvollisuuden poistaminen vaikuttaisi esimerkiksi luottotietoyritysten tarjoamien luottotietanalyysien laatuun**.

3.4.2 Vastustuksen perustelut

Suurin osa ehdotetun muutoksen vastustajista perusteli vastustustaan sillä, **että mahdollisuus saada tieto yrityksen negatiivisesta omasta pääomasta on yksi pääasiallinen velkojien suojauskeino**. Lisäksi ilmoitusvelvollisuutta tehostaa yhtiön johdolle lankeava vahingonkorvausvelvollisuus, jossa ilmoitusvelvollisuus laiminlyödään (Tampereen yliopisto, Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö, Business Finland, Finanssialan keskusliitto, Verohallinto, SAK, Turun kaup-pakorkeakoulu, Insolvenssioikeudellinen yhdistys ry, Pörssisäätiö, Luottomiehet ry, Suomen yhtiöoikeusyhdistys, Suomen tilintarkastajat, STTK, Jukka Mähönen, Itä-Suomen yliopisto, Seppo Villa ja Lakimiesliitto).

Osa kommentoineista ehdottaa, että ilmoitusvelvollisuus syntyy, kun **oma pääoma negatiivinen ja positiiviseen merkintään riittäisi positiivinen oma pääoma** (Luottomiehet ry, Insolvenssioikeudellinen yhdistys ja Pörssisäätiö).

Lakimiesliitto korostaa, että tilinpäätöstiedot itsessään eivät aina riitä, koska ne tulevat viiveellä, joten ajantasainen tieto yhtiön taloudellisesta tilasta ei ole aina velkojien ja muiden yhtiön ulkopuolisten tahojen käytettävissä. Lakimiesliitto huomauttaa myös, että esityksen perusteluista ei myöskään ilmene, miksi velkojalla ei olisi tarve saada ajantasaista tietoa velallisen omapääoman menettämisestä.

Tampereen yliopiston mukaan se, että osakeyhtiölain vähimmäispääomavaatimus suojaa velkoja heikosti, ei puolla kuitenkaan velkojiensuojan heikentämistä sen osalta, että velkojien mahdollisuus saada tieto yhtiön toimimisesta negatiivisella omalla pääomalla eli velkojien riskillä poistetaan. Pahimmillaan osakeyhtiön oma pääoma saattaa olla huomattavan paljon negatiivinen ennen kuin yhtiön sopimuskumppanit saavat siitä tiedon tilinpäätöstietojen perusteella. Tärkein peruste oman pääoman menettämistä koskevan rekisteritiedon säilyttämisen puolesta on se, että poistamisella ei edistettäisi mitään puolustettavana pidettävää intressiä – ellei joku pidä sellaisena yritystoiminnan riskien siirtämistä kokonaisuudessaan muille tahoille. Oman pääoman menettämistä koskevan sääntelyn muuttaminen ei ole tarpeellinen muutosehdotuksen yleisten tavoitteiden eli yritystoiminnan edistämisen kannalta.

Tilinpäätöstiedot ovat tärkeät yrityksen luottokelpoisuutta arvioitaessa, sen ongelma on vain tietojen huono ajantasaisuus. Tappiot saattavat näkyä sidosryhmille vasta yli vuoden viiveellä.

Oman pääoman menettämistä koskeva ilmoitusvelvollisuus sen sijaan antaa osakeyhtiön sopimuskumppaneille ajantasaista tietoa siitä, että yhtiö toiminta tapahtuu jatkossa velkojien eikä omistajien riskillä. Toiseksi yhtiöiden sopimuskumppanit harvoin ryhtyvät vaatimaan sopimuksenteon yhteydessä yrityksen tilinpäätösinformaatiota yritykseltä itseltään kesken tilikauden, kuten luottolaitostoimintaa harjoittavat pankit toimivat.

Ehdotettu muutos edistäisi epätervettä yritystoimintaa ja olisi myös vahingollista toimintakykyisille yrityksille yleisen luottamuksen yrityksiin heikentyessä. Vaikka hallituksen normipurkutavoite on yleisesti erittäin kannatettava, ei osakeyhtiölakia tulisi muuttaa norminpurun nimissä tavalla, joka heikentää velkojiensuojaa ilman muutoksesta saatavia vastaavia hyötyjä. Vuoden 2006 osakeyhtiölain aikaisessa oikeuskäytännössä on hyviä esimerkkejä siitä, että oman pääoman menettämistä koskevan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnillä on pyritty antamaan virheellinen kuva yh-

tiön taloudellisesta asemasta ja aiheutettu vahinkoa yhtiön sopimuskumppaneille (esimerkiksi HHO 19.6.2013, S11/1969, S11/1971, S11/1972; ISHO 6.7.2016, S16/337; HHO 13.3.2017, S15/3132.). Näiden ratkaisujen perusteella ei voi pitää hyväksyttävänä tällaisen opportunistisen käyttäytymisen legitimisointia Suomen osakeyhtiölainsäädäntöön. Hallituksen esitysluonnoksesta myös ilmenee, että rekisteritietojen perusteella Suomessa on merkittävä määrä yhtiöitä, jotka ovat menettäneet oman pääomansa.

Oman pääoman menettämistä koskevan sääntelyn kokemista tarpeelliseksi osoittaa myös se, että valtaosa lausunnonantajista vastusti oman pääoman menettämisestä seuraavan rekisteri-ilmoitusvelvollisuuden poistamista, kun sitä esitettiin osakeyhtiölain muutostarvetta koskevassa arviomuistioissa.

Hallituksen esityksessä ei ole huomioitu sitä, että hyvin usein yhtiöitä, jotka ovat menettäneet oman pääomansa, rahoitetaan omistajien toimesta pääomalainoilla oman pääoman menettämistä koskevan rekisterimerkinnän välttämiseksi. Tämä yhtiökäytäntö antaa suojaa yhtiön muille velkojille. Ehdotuksen toteuttaminen poistaisi kannustimen tällaiseen pääomittamiseen, joka myös tosiasiallisesti heikentää osakeyhtiön velkojien suojaa.

Ehdotuksessa esiin tuotua rekisterimerkinnän rajaamista niihin yksityisiin yhtiöihin, joiden osakepääoma on vähintään 80 000 euroa, voidaankin pitää kyseenalaisena. Kun **osakeyhtiö voi alentaa osakepääomaansa tappion kattamiseksi ilman velkojen suostumusta, voi tappiollinen osakeyhtiö alentaa osakepääomansa alle 80 000 euroon ja välttää näin ilmoitusvelvollisuudelta. Säännöksen velkojia suojaava vaikutus olisi näin mahdollista osittain kiertää.**

Kuten vuodelta 2016 olevasta osakeyhtiölain uudistustarvetta koskevassa lausuntopalautteestakin ilmenee, OYL 20:23:n säännös ei ole kuitenkaan ongelmaton. Käytännön ongelmat ovat liittyneet siihen, miten arvioidaan ajallisesti säännöksen ilmaisua ”viipymättä” sekä siihen, että merkinnän poistamiseen ei ole riittänyt se, että oma pääoma on saatu positiiviseksi vaan sen edellytyksenä on ollut oman pääoman määrän kohoaminen puoleen osakepääomasta. **Mikäli aiheellisesti päädyttäisiin oman pääoman menettämistä koskevan rekisterimerkinnän säilyttämiseen, säännöstä on siis syytä uudistaa joka tapauksessa vähimmäisosakepääomavaatimuksen poistamisen yhteydessä.** Uusi OYL 20 luvun 23 §:n 1 momentti voitaisiin muotoilla esimerkiksi seuraavasti:

”Jos yhtiön hallitus havaitsee, että yhtiön oma pääoma on negatiivinen, hallituksen on kahden kuukauden kuluessa tehtävä oman pääoman negatiivisuudesta rekisteri-ilmoitus. Rekisterimerkintä voidaan poistaa yhtiön tekemän rekisteri-ilmoituksen perus-

teella, jos yhtiön oma pääoma on rekisteri-ilmoitukseen liitetystä taseesta ja 2 momentin mukaisesta muusta selvityksestä ilmenevällä tavalla positiivinen. Jos yhtiössä on lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan velvollisuus valita tilintarkastaja, taseen ja muun selvityksen on oltava tilintarkastettuja."

Edellä mainittu säännösluonnos vastaisi keskeisesti niihin ongelmiin, joita OYL 20 luvun 23 §:n 1 momentissa on katsottu olevan. Se täsmentäisi aikaa, jonka kuluessa rekisteri-ilmoitus on tehtävä. Kahden kuukauden aika rekisteri-ilmoituksen tekemiseen sen havaitsemisesta mahdollistaisi myös sen, että yhtiö voi normaalisti hankkia tänä aikana lisää omaa pääomaa tai pääomalainaa ilmoitusvelvollisuuden välttämiseksi. Lisäksi rekisteri-ilmoituksen tekemisen edellytyksenä olisi oman pääoman negatiivisuus ja rekisterimerkinnän poistamisen edellytyksensä oman pääoman positiivisuus. Yhtiön hallituksella siis säilyisi kannustin ryhtyä toimiin oman pääoman lisäämiseksi.

Osakeyhtiölain OYL 20 luvun 23 §:n oman pääoman menettämistä koskeva ilmoitusvelvollisuus ja sen rikkomisesta yhtiön johdolle seuraava vahingonkorvausvastuun uhka velkojille laiminlyönnillä aiheutusta vahingosta on toki korvattavissa toisen tyyppisellä sääntelyllä. Käytännössä se edellyttäisi UK:n wrongful trading -tyyppisen sääntelyn ottamista Suomen insolvenssilainsäädäntöön. Tämä voisi jopa olla OYL 20 luvun 23 §:n sisältöä mielekkäämpi sääntelyvaihtoehto, ja se saattaisi jopa tiukentaa johdon vastuuta yhtiön toiminnan jatkuvuuden ollessa selvästi vaarantunut. Tällainen velkojainsuojajärjestelmään liittyvä periaatteellinen muutos edellyttäisi kuitenkin perusteellista ja aikaa vievää valmistelua, jossa huomioidaan sekä yhtiö- että insolvenssilainsäädäntö. Näin ollen velkojiensuojan kannalta tässä yhteydessä ainoa toteuttamiskelpoinen vaihtoehto on oman pääoman menettämistä koskevan ilmoitusvelvollisuuden ja siihen liittyvän rekisterimerkinnän säilyttäminen kaikkien osakeyhtiöiden osalta.

Jukka Mähönen yhtyy Tampereen yliopiston perusteluihin.

Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö perustelee vastustustaan sillä, että **tilinpäätöstiedot eivät korvaa tietoa negatiivisesta pääomasta, joka on yksi pääasiallinen velkojiensuojakeino**. Tieto osakepääoman menettämisestä antaa tärkeää tietoa yhtiön taloudellisesta asemasta, kuten myös mahdollinen ilmoituksen laiminlyönti. Osakeyhtiölaissa ilmoitusvelvollisuutta tehostaa yhtiön johdolle lankeava vahingonkorvausvelvollisuus tilanteessa, jossa ilmoitusvelvollisuus laiminlyödään.

Finanssialan keskusliitto huomauttaa myös, että **velvollisuus ilmoittaa osakepääoman menettämisestä on ilmentymä hallituksen tehtävästä seurata aktiivisesti yrityksen tilannetta ja toimii parhaimmillaan varokeinona**, joka hälyttää hallituksen riittävän aikaisiin toimenpiteisiin liiketoiminnan tervehdyttämiseksi yrityksen joutuessa vaikeuksiin. Asialla on myös käytännön merkitystä velkojille, sillä kuten esitysluonnoksesta ilmenee pääomansa menettäneiden yhtiöiden määrä ei ole vähäinen. Vaikka

velkojat voivat aina pyytää nähtäväkseen yhtiön ajantasaiset tilinpäätöstiedot, on omaa pääomaa koskevien tietojen tarkistaminen kaupparekisteristä paljon vaivattomampaa. Ilmoituksen tekemisestä ei myöskään aiheudu yrityksille kohtuutonta hallinnollista taakkaa. Vaikka esimerkiksi pankit huolehtivat ajantasaisten tietojen hankkimisesta luottopäätöstä tehdessään, voi muutos yhtä kaikki heikentää luottamusta yrityksiin. Lopulta poistopäätöksen maksajiksi voivat joutua yrityksen muut sopimuskumppanit.

Turun kauppakorkeakoulu **ehdottaa, että ilmoitusvelvollisuus kytketään omanpääoman negatiivisuuteen**. Merkinnän kytkeminen vähintään 80 000 euron osakepääoman yrityksiin ei ratkaise ongelmaa millään tavalla. Sen sijaan se **voitaisiin kytkeä yrityksen kokoon käyttäen kirjanpitolain mukaisia kokokriteerejä**. Aivan pienten osakeyhtiöiden osalta omalla pääomalla tai sen menettämällä ei käytännössä ole mitään merkitystä, mutta vähän suurempien osalta se muodostaa kuitenkin erään merkittävän sopimusvelkoja suojaavan tekijän. **Kenties ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle voitaisiin rajata KPL:n mukaiset mikro- ja pienyritykset.**

Insolvenssioikeudellinen yhdistyksen ja Pörssisäätiön mukaan **ilmoitusvelvollisuus on erityisen merkityksellinen erityisesti pienvelkojille ja -sijoittajille**, joilla ei ole välttämättä mahdollisuutta selvittää yrityksen taloudellista tilannetta samalla tavalla kuin esimerkiksi pankeilla. **Merkintä voitaisiin poistaa, kun omapääoma on taas positiivinen.**

Suomen yhtiöoikeusyhdistyksen mukaan vaatimuksen poistaminen **lisäisi todennäköisesti sopimusvelkojen selonottotarvetta ja siten sopimuskustannuksia.**

Yhdistys pitää kuitenkin **hyvin tarpeellisena täsmentää aikarajaa sille, missä ajassa ilmoitusvelvollisuus oman pääoman negatiivisuudesta syntyy**. Lyhyehkön määräajan antaminen korjaaville toimenpiteille ennen ilmoitusvelvollisuuden syntymistä olisi tarpeen, sillä usein oman pääoman negatiivisuustilanteiden korjaaminen on hyvin työlästä. Yhtiöillä, joissa tilanne ilmenee, on usein varsin vähäiset resurssit hoitaa rekisteröinti- ja korjausprosessia.

Yhdistys pitää seuraavaa professori Veikko Vahteran Edilexissä 15.8.2018 julkaistua ehdotusta oman pääoman menettämistä koskevan säännökseksi onnistuneena:

”Jos yhtiön hallitus havaitsee, että yhtiön oma pääoma on negatiivinen, hallituksen on kahden kuukauden kuluessa tehtävä oman pääoman negatiivisuudesta rekisteri-ilmoitus. Rekisterimerkintä voidaan poistaa yhtiön tekemän rekisteri-ilmoituksen perusteella, jos yhtiön oma pääoma on rekisteri-ilmoitukseen liitetystä taseesta ja 2 momentin mukaisesta muusta selvityksestä ilmenevällä tavalla positiivinen. Jos yhtiössä

on lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan velvollisuus valita tilintarkastaja, taseen ja muun selvityksen on oltava tilintarkastettuja.”

Etenkin jos yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääomavaatimus poistetaan, olisi toisaalta myös **mahdollista säätää de minimis -raja sille, kuinka suuri oman pääoman negatiivisuus aiheuttaisi velvollisuuden tehdä rekisteri-ilmoitus osakepääoman menettämisestä. Raja voisi olla esimerkiksi 5 000 euroa.**

Mikäli oman pääoman menettämisen ilmoitusvelvollisuudesta luovutaan esitysluonnoksessa kuvatulla tavalla, tulisi harkita mahdollista korvaavaa sääntelyä tilanteisiin, joissa yhtiö jatkaa toimintaansa ylivelkaisena. Tämä voitaisiin toteuttaa vaikkapa Iso-Britannian wrongful trading -sääntelyn kaltaisesti tai muulla yhtiön vakavaraisuuden (pitkän aikavälin maksukyvyn) turvaamiseen tähtäävällä sääntelyllä. Tällainen sääntely saattaisi osakeyhtiölakia luontevammin kuulua insolvenssisääntelyn yhteyteen.”

STTK:n mielestä ilmoitusvelvollisuuden poistaminen **ei ole oikea tapa reagoida siihen, että ilmoitusvelvollisuutta mahdollisesti laiminlyödään.**

Suomen tilintarkastajat huomauttavat, että rekisteri-ilmoitusvelvollisuuden merkitystä korostaa se, että **tilintarkastajalla on velvollisuus huomauttaa tilintarkastuskertomuksessa rekisterimerkinnän tekemättä jättämisestä.**

Osakepääoman menettäminen kuvastaa yhtiön varojen vähenemistä ja sitä, että riski yritystoiminnasta siirtyy omistajilta velkojille. Tappiollisen yritystoiminnan harjoittamiselle ei ole estettä, mutta varojen väheneminen voi vaikuttaa yritystoiminnan jatkuvuuden edellytyksiin.

Yhtiön johdon velvollisuutena on huolehtia, että edellytykset toiminnan jatkuvuudelle ovat olemassa. **Osakeyhtiön hallituksen vastuuta ja velvollisuuksia ei tule kaventaa poistamalla osakepääoman menettämisen rekisteröimisvelvollisuus.** Tällainen kehitys voisi johtaa hallituksen ja tilintarkastajan vastuiden epätasapainoon tilanteissa, joissa vain tilintarkastaja joutuu arvioimaan tilintarkastuskertomuksessa osakepääomansa menettäneen yhtiön toiminnan jatkuvuutta.

Osakepääoman menettämistä koskeva **ilmoitusvelvollisuus on siis keskeinen ja periaatteellinen velkojien oikeuksia suojaava normi**, jolla voi olla vaikutusta myös vähemmistösuojaan. Koska rekisteri-ilmoitusvelvollisuudesta luopumisella olisi velkojansuojaa ja sijoittajasuojaa heikentäviä sekä transaktiokustannuksia lisääviä vaikutuksia, siitä ei tule luopua.

Itä-Suomen yliopisto vastustaa esitystä ja vaatii laajempaa arviointia esityksen vaikutuksista.

3.4.3 Muu ehdotus

Keskuskauppakamarin ehdotuksen mukaan, oman pääoman muuttuminen negatiiviseksi voi monessa yhtiössä olla merkityksellistä tietoa sidosryhmille osakepääoman määrästä riippumatta. Vastaavasti merkintä negatiivisesta pääomasta pitäisi pystyä poistamaan ilmoituksella. Pääomaa koskeva ilmoitusvelvollisuus kiinnittyy johdon huolellisuusvelvoitteeseen ja kannustaa yhtiöiden riittävään pääomittamiseen. Yleisemminkin osakepääomalla tulee edelleen olemaan merkityksensä, vaikka laissa ei olisi määrättykään mitään nimettyä vähimmäisosakepääomaa.

3.5 Julkisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimus

23 lausunnonantajaa otti kantaa julkisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen määrään, joka tulisi

- **säilyttää ennallaan – 6 lausunnonantajaa** (Kuntaliitto, Finanssialan keskusliitto, SAK, Osuustoimintakeskus, STTK, Seppo Villa (ainoa joka perusteli vaatimuksen säilyttämistä)).
- **laskea 50 000 euroon – 7 lausunnonantajaa** (Holvi, Business Finland (ei perustellut) Verohallinto, Akava, Asianajajaliitto, Osakesäästäjien keskusliitto ja Insolvenssioikeudellinen yhdistys).
- **laskea 25 000 euroon – 10 lausunnonantajaa** (VNK, Tampereen yliopisto, Turun kauppakorkeakoulu, Suomen yrittäjät (ei perustelua) OP, Pörssisäätiö, Yhtiöoikeusyhdistys, Keskuskauppakamari, Jukka Mähönen, Itä-Suomen yliopisto (ei perustelua)).

Perustelut vähimmäispääomavaatimuksen laskemiselle 25 000 euroon: vastaa paremmin eurooppalaista käytäntöä ja vaatimuksen tulisi seurata muiden relevanttien markkina-alueiden vaatimustasoa (VNK, OP ja Keskuskauppakamari) **Nykyinen vaatimus on kolminkertainen verrattuna EU:n pääomadirektiivin vähimmäisvaatimukseen**, muutoksen vaikutukset olisivat kuitenkin vähäiset ottaen huomioon julkisten osakeyhtiöiden määrä Suomessa (Turun kauppakorkeakoulu, Yhtiöoikeusyhdistys, Tampereen yliopisto ja Jukka Mähönen)

Pörssisäätiön mielestä olisi hyvä, jos joukkorahoitusta hakevat yritykset olisivat tulevaisuudessa muodoltaan julkisia osakeyhtiöitä, minkä vähimmäispääomavaatimuksen laskeminen mahdollistaisi. Vähimmäispääomavaatimuksen tulisi olla välillä 25 000–50 000 euroa.

Perustelut vähimmäispääomavaatimuksen laskemisesta 50 000 euroon: Vaatimuksen maltillinen alentaminen voisi olla perusteltua (Akava, Insolvenssioikeudellinen yhdistys ja Asianajajaliitto), kansainväliseen kehitykseen nähden nykyinen vaatimus ei ole perusteltu (Verohallinto), 80 000 euron vaatimukselle ei perusteita ja sillä saattaa olla jopa negatiivinen ohjausvaikutus valitsemaan yksityisen osakeyhtiön ja vähemmän tiedonantovaatimuksia julkisen osakeyhtiön sijaan (Holvi).

Osakesäästäjien keskusliiton mukaan eurooppalainen yleinen käytäntö puoltaisi alinta vaihtoehtoa, tosin julkisilla osakeyhtiöillä mahdollisuus hankkia rahoitusta ulkopuolisilta sijoittajilta, minkä takia vaatimus voisi olla nykyiselläänkin.

Seppo Villan perustelut vaatimuksen säilyttämisestä ennallaan: 80 000, 50 000 tai 25 000 eurolla ei juuri ole merkitystä velkojiensuojalle. Säilytetään näin, koska julkinen osakeyhtiö on vaikea väline. Sen käyttäminen edellyttää hyvää ymmärrystä osakeyhtiölaista. Jos alennetaan, riski on siinä, että käyttäjät eivät hallitse.

3.6 Vähimmäispääomavaatimuksen poisto asunto-osakeyhtiölaista

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi vähimmäispääomavaatimus myös asunto-osakeyhtiölaista (AOYL 1 luvun 7 §): Asunto-osakeyhtiölain pääomavaatimusta on aiemmin muutettu, kun osakeyhtiölain pääomavaatimusta on muutettu. **27 lausunnonantajaa otti kantaa ehdotukseen.**

9 lausunnonantajaa kannattaa ehdotusta (Kuntaliitto, Turun kauppakorkeakoulu, Asianajajaliitto, Osuustoimintakeskus (ei perustelua) Osakesäästäjien keskusliitto (ei perustelua), Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Yhtiöoikeusyhdistys (ei perustelua) Keskuskauppakamari ja Seppo Villa). **15 lausunnonantajaa ei ota kantaa** (Tampereen yliopisto, Holvi, Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö, Business Finland, Suomen Pankki, Finanssialan keskusliitto, Verohallinto, Akava, Suomen Yrittäjät, PRH, Kaupan liitto, OP, STTK, Suomen Tilintarkastajat ja Itä-Suomen yliopisto).

3 lausunnonantajaa vastustaa ehdotusta (SAK (ei perustelua) Pörssisäätiö ja Jukka Mähönen).

Kannattajat perustelivat muutosta sen johdonmukaisuudella. Muutos on johdonmukainen, sillä vaatimus on aina ollut sama kuin osakeyhtiölaissa, vaikka kyseisellä muutoksella ei tässä tapauksessa olekaan merkitystä asunto-osakeyhtiöiden kannalta (Kuntaliitto, Turun kauppakorkeakoulu, Asianajajaliitto, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, Keskuskauppakamari ja Seppo Villa).

Toisaalta Pörssisäätiökin perusteli vastustustaan johdonmukaisuudella (vastustaa osakeyhtiön osakepääomavaatimuksen poistamista). Mikäli muutoksia tehdään yksityisten osakeyhtiöiden kohdalla, olisi samat muutokset toki loogista tehdä myös asunto-osakeyhtiöiden kohdalla. Kuitenkin viimeaikainen yhteiskunnallinen keskustelu on nostanut huolen merkittävän velkapääoman käytöstä asunto-osakeyhtiöissä. Vähimmäispääomavaatimuksen poistaminen olisi toimenpiteenä eri suuntainen kuin viranomaisten muut toimenpiteet tässä kentässä ja siten epälooginen juuri nyt.

Jukka Mähönen (ja Tampereen yliopisto) olivat sitä mieltä, että asunto-osakeyhtiön toiminnan tarkoitus huomioon ottaen asunto-osakeyhtiön toiminnan kannalta vähimmäisosakepääomavaatimuksen poistaminen on käytännössä merkityksetöntä. Se voidaan tehdä yhteisölainsäädännön yhdenmukaisuuden nimissä, mutta muutoksella ei ole sen kaltaista yritystoimintaa edistävää vaikutusta kuin yksityisten osakeyhtiöiden vähimmäisosakepääoman poistamisella.

3.7 Rahastointivelvollisuuden poisto osuuskuntalaista

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi rahastointivelvollisuus osuuskuntalaista (OKL 16 luvun 7 §): Osuuskuntalain mukaan osuuskunnan vararahastoa on kerrytettävä ylimäärästä (5%/v) kunnes vararahasto on vähintään 2 500 euroa. Kerryttämisvelvollisuus on mitoitettu yksityisen osakeyhtiön pääomavaatimuksen perusteella. **28 lausunnonantajaa lausui ehdotuksesta.**

15 lausunnonantajaa kannatti ehdotusta (VNK, Tampereen yliopisto, Holvi, Business Finland, Turun Kauppakorkeakoulu, Akava, Asianajajaliitto, Osuustoimintakeskus, Osakesäästäjien keskusliitto, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, OP, Yhtiöoikeusyhdistys, Keskuskauppakamari, Jukka Mähönen, Itä-Suomen yliopisto ja Seppo Villa). VNK, Business Finland, Yhtiöoikeusyhdistys ja Itä-Suomen yliopisto eivät perustelleet kannatustaan. **11 lausunnonantajaa ei ottanut kantaa** (Kuntaliitto, Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikkö, Suomen Pankki, Finanssialan keskusliitto, Verohallinto, Suomen yrittäjät, PRH, Kaupan liitto, STTK ja Suomen Tilintarkastajat)

2 lausunnonantajaa vastusti ehdotusta (SAK (viittaa aikaisempiin perusteluihinsa, kts. yllä) ja Pörssisäätiö).

Kannattajien perustelu se, että rahastointivaatimuksella ei ole merkitystä velkojiensuojan kannalta ja vaatimuksen tulisi olla johdonmukainen yksityisen osakeyhtiön pääomavaatimuksen kanssa yritysmuotoneutraliteetin säilyttämiseksi. (Akava, Osuustoimintakeskus, Osakesäästäjien keskusliitto, Insolvenssioikeudellinen yhdistys, OP, Keskuskauppakamari). Säännös voidaan poistaa tarpeettomana (Seppo Villa). Vaatimuksella on ainoastaan rajallinen velkojia suojaava vaikutus, mutta se aiheuttaa tarpeettomia hallinnollisia kustannuksia (Asianajajaliitto). Vaatimus on historiallinen jäännös, jolla ei ole vaikutusta velkojiensuojalle (Turun kauppakorkeakoulu).

Jukka Mähönen kannattaa lämpimästi ehdotusta. Voimassa olevan OKL 16:7:n mukaan osuuskunnalla on vararahasto. Säännöksen mukaan vararahastoon on siirrettävä viisi prosenttia taseen osoittamasta tilikauden ylijäämästä, josta on vähennetty taseen osoittama tappio edellisiltä tilikausilta. Vararahastoa on kerrytettävä vähintään 2 500 euroon. Osuuskuntien vararahastointivelvollisuuden poistamiselle perusteena yhtiömuotoneutraliteetin vaatimus. Osuuskuntalain hallituksen esityksen (HE 185/2012 vp) perusteluissa osuuskuntien vararahastointivelvollisuutta perusteltiin sillä, että vararahaston vähimmäismäärä 2 500 euroa vastaa yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomaa. Perusteluiden mukaan ei ollut syytä asettaa osuuskunnalle suurempaa sijoitetun oman pääoman vaatimusta kuin osakeyhtiölle. Vastaavasti nyt osuuskunnille ei ole syytä asettaa suurempaa oman pääoman vaatimusta kuin osakeyhtiöille. Myöskään osuuskunnissa ei velkojien suojan kannalta rahastointivelvollisuudella ole merkitystä. Näin vaikka lausuntopyynnössä ei ole erikseen perusteltu tarvetta osuuskuntalain rahastointivaatimuksen poistamiseksi, osuuskuntalain rahastointivelvoite voidaan edelleen nähdä rinnasteiseksi osakeyhtiöitä koskevalle vähimmäisosakepääomavaatimukselle. Kun yksityisten osakeyhtiöiden osalta ollaan perustellusti poistamassa vähimmäispääomavaatimusta, puoltavat samat perusteet myös osuuskuntalain rahastointivelvollisuuden poistamista. Osuuskuntalain rahastointivelvollisuuden poistaminen samanaikaisesti on aiheellista myös yritysmuotoneutraliteetin takia, ja sen takia, että yleisesti osuuskuntalainsäädäntöä on yritetty pitää saman tasoisena osakeyhtiölainsäädännön kanssa. Osuuskuntien toimintamahdollisuuksia ei tule heikentää osakeyhtiöihin verrattuna.

Tampereen yliopisto perustelee Jukka Mähösen tavoin osuuskuntalain rahastointivelvoitetta rinnasteiseksi osakeyhtiölain vähimmäispääomavaatimuksen kanssa.

Pörssisäätiö vastustaa muutosta (vastustaa myös yksityisen osakeyhtiön pääomavaatimuksen poistoa). Säätiö toteaa kuitenkin olevan loogista, että osuuskuntalain mukainen vararahasto vastaa suuruudeltaan osakeyhtiöiden mahdollista vähimmäispääomavaatimusta, jolloin jos se poistetaan, voidaan myös tämä vaatimus poistaa.

4 Muut kommentit

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole huomautettavaa ehdotukseen. Alta tarkemmin ilmenevin perustein ministeriö toteaa, että ehdotetulla yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääomaa koskevan vaatimuksen poistamisella osakeyhtiölaista (624/2006) sekä siihen liittyvillä teknisluontoisilla muutoksilla ei arvioida olevan juurikaan merkitystä vakuutusyhtiöiden eikä työeläkevakuutusyhtiöiden kannalta.

Vakuutusyhtiölain (521/2008) 1 luvun 2 §:n 3 momentin mukaan vakuutusyhtiöihin ei sovelleta osakeyhtiölain 1 lukua. Vakuutusyhtiölain 2 luvun 1 a §:ssä on säädetty vakuutusyhtiön perustamispääomia koskevista vaatimuksista nimenomaisesti. Vaatimukset ovat suuruudeltaan miljoonaluokkaa ja 80 %:a vakuutustoiminnan aloittamisen jälkeisistä vähimmäisvakavaraisuuspääomavaatimusten alarajoista. Vastaavasti työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 6 §:n 1 momentissa on säädetty peruspääoman vähimmäismäärästä, joka on vähintään 5 000 000 miljoonaa euroa.

Vakuutusyhtiölain 2 luvun 13 §:n 3 momentissa säädetään nimenomaisesti vakuutusyhtiön rekisteröimisen yhteydessä ilmoitettavista tiedoista. Säännöstä sovelletaan myös työeläkevakuutusyhtiöihin. Mainitun momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot sekä 4 momentissa tarkoitetut tiedot vastaavat sisällöltään osakeyhtiölain 2 luvun 8 §:n 3 momentissa ehdotettuja tietoja. Tältä osin on kuitenkin otettava huomioon, että vakuutusyhtiöillä on velvollisuus valita tilintarkastaja.

Vakuutusyhtiölain 8 luvun 1 §:n nojalla vakuutusyhtiöihin sovellettaisiin ehdotettuja osakeyhtiölain 8 luvun 7 §:n säännöksiä. On kuitenkin otettava huomioon, että vakuutusyhtiölain 2 luvun 12 §:ssä ja työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 5 b §:ssä on kuitenkin rajattu apportun käyttömahdollisuuksia eräissä tilanteissa kapeammaksi kuin mitä osakeyhtiölain mukaan on mahdollista.

Vakuutusyhtiölain 14 luvun 1 §:n nojalla vakuutusyhtiöihin sovellettaisiin ehdotettuja osakeyhtiölain 9 luvun 14 §:n säännöksiä. Säännöstä sovelletaan myös työeläkevakuutusyhtiöihin. Tältäkin osin on otettava huomioon, että vakuutusyhtiöillä on velvollisuus valita tilintarkastaja.

Sen sijaan vakuutusyhtiölain 23 luvun ja työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain säännösten nojalla vakuutusyhtiöihin ei sovelleta osakeyhtiölain 20 luvun 23 §:n säännöksiä yhtiön oman pääoman menettämisen johdosta tehtävästä rekisteri-ilmoituksesta. Sen sijaan vakuutusyhtiöissä noudatetaan tällaisissa tilanteissa muita menettelyitä.

Tampereen yliopisto muistutti, että vuonna 2016 oikeusministeriö julkaisi arviomuisen osakeyhtiölain muutostarpeesta sekä keräsi lausuntopalautetta arviomuisissa

esiin tuoduista muutostarpeista. Tämän jälkeen osakeyhtiölain muutostarpeiden toteuttamista koskeva lainsäädäntöhanke ei ole varsinaisesti edennyt, vaikka monia muutostarpeita pidettiin aiheellisina ja niitä kannatettiin varsin yksimielisesti. Nyt edellä kuvatulla hallituksen esitysluonnoksella on tarkoitus muuttaa osakeyhtiölakia vain yksittäisen, vaikkakin periaatteellisesti tärkeän, asian korjaamisella. Tämän lisäksi parhaillaan on käynnissä osakkeenomistajan oikeudet -muutosdirektiivin implementointi, joka tuo muutoksia ainakin pörssiyhtiöiden lähipiiritoimiin ja johdon palkitsemista koskevaan päätöksentekoon. Ennen tätä osakeyhtiölakia muutettiin vuoden 2014 alussa voimaan tulleella vähemmistöosakkeiden lunastamista koskevan 18 luvun muutoksella. Kun vähemmistöosakkeiden lunastusriitoja on vuosittain n. 10 kappaletta, voidaan kysyä, oliko tämän yksittäisen muutoksen tekeminen erillisenä lainsäädäntöhankkeena ylipäättään aiheellista.

Tarkoituksenmukaisena voidaan pitää sitä, että osakeyhtiölakia muutettaessa kaikki muutokset tehtäisiin samanaikaisesti ja koordinoiden eikä yksittäisten, tiettyjä säännöksiä tai lukuja koskevien lainmuutosten kautta. Toki lainsäädännön uudistamiseen vaikuttaa aina myös hallituskausien sijoittuminen. Toivottavaa olisi, että vuoden 2019 eduskuntavaalien jälkeen käynnistettäisiin kattava osakeyhtiölain muutoshanke. Sen pohjalta tehtävien muutosten jälkeen nykyisellä vuoden 2006 osakeyhtiölailla pärjättäisiin toivottavasti pitkään eteenpäin ilman kansalliselta pohjalta tehtäviä muutoksia, ja se eläisi vähintään normaalin osakeyhtiölain eliniän eli neljännesvuosisadan.

Turun kauppakorkeakoulun mukaan millään näistä muutoksista ei ole kiirettä, vaan ne voitaisiin hyvin liittää lähiaikoina joka tapauksessa edessä olevan osakeyhtiölain laajemman uudistuksen yhteyteen. Tarkoituksenmukaisempaa olisi toteuttaa laajempi uudistus kerralla kuin näperrellä tällaisten jokseenkin merkityksettömien pienten muutosta kanssa.

Suomen yrittäjien mukaan Suomen osakeyhtiöistä suurin osa on muutaman osakkeenomistajan pienyhtiöitä. Muutosten valmistelussa tuleekin huomioida niin sanottu ”pienet ensin” -periaate. On tärkeää, että osakeyhtiölain muutostarpeita tarkastellaan nimenomaisesti siitä näkökulmasta, että tehtävät muutokset helpottavat pienten yritysten perustamista ja toimintaa.

Asianajajaliiton ehdotuksen perusteluissa on myös ehdotettu, ettei osakeannissa annettujen uusien osakkeiden rekisteröiminen enää edellyttäisi tilintarkastajan todistusta tai muuta selvitystä osakkeiden maksusta. Asianajajaliitto katsoo, ettei kyseisen vaatimuksen poistamista ole riittävästi perusteltu lakiehdotuksessa. Asianajajaliitto suhtautuu varauksella kyseisen vaatimuksen poistoon, sillä vaatimus on omiaan turvaamaan tase-erien oikeellisuutta. Osakkeiden merkintähintojen arvo on usein minimiosakepääomaa suurempi, joten kyseisellä vaatimuksella on minimiosakepääomavaatimusta

olennaisempi merkitys osakeyhtiön muiden osakkeenomistajien, sidosryhmien ja velkojien asemaan.

PRH:n osakepääoman maksun todentamista helpottavat säännökset tulee ulottaa koskemaan myös vanhoja osakeyhtiöitä ja asunto-osakeyhtiöitä, joilla on ollut oikeus aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaan ilmoittaa vain osa osakepääomasta maksetuksi. Lainmuutosten edellyttämät tietojärjestelmämuutokset saadaan toteutettua aikaisintaan 1.7.2019, mikä tulee ottaa huomioon lainmuutoksen voimaantulosäännöksessä.

OP korostaa, että tällä hetkellä Patentti- ja rekisterihallitus ei toistaiseksi tarjoa digitaalisen ilmoittamisen mahdollisuutta kaikille yritysmuodoille kaikkien kaupparekisteriasioiden osalta. Esimerkiksi osuuskuntien hallintoneuvostojen muutoksia tai useita osuuskuntien yritysjärjestelyjä ei ole mahdollista ilmoittaa sähköisesti. Tämä on ajanut tilanteeseen, jossa eri yhteisömuodot ovat eriarvoisessa asemassa paitsi ilmoituskanavan, mutta käytännössä myös kaupparekisterin käsittelyaikojen osalta. Nähdäksemme lain tavoitteiden kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää huolehtia siitä, että Patentti- ja rekisterihallituksella on käytännössä riittävät resurssit, jotta sähköinen asiointi käytännössä mahdollistettaisiin yhteisömuodosta riippumatta.

Yhtiöoikeusyhdistys kiinnittää huomiota siihen, että veroneutraaleissa yritysjärjestelyissä sallittu käteisvastikkeen enimmäismäärä on tällä hetkellä kytköksissä vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvoon tai nimellisarvon puuttuessa osakepääomaan (EVL 52 b §, 52 c § ja 52 f §). Mikäli vähimmäisosakepääomavaatimuksesta luovutaan esitysluonnoksessa ehdotetulla tavalla, olisi sallittu käteisvastikkeen määrä syytä sitoa edellä mainitun sijasta oman pääoman korotuksen määrään.

Suomen tilintarkastajien mukaan osakeyhtiölain 22 luvun 8 §:n mukaiset hallituksen jäsenen, toimitusjohtajan ja tilintarkastajan vahingonkorvauskanteiden vanhentumisaikat tulisi yhdenmukaistaa. Kanne on nostettava hallituksen jäsentä, hallintoneuvoston jäsentä tai toimitusjohtajaa vastaan viiden vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin. Tilintarkastajaa vastaan kanne on puolestaan nostettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun kanteen perusteena oleva tilintarkastuskertomus esitettiin. Koska tilintarkastuskertomus annetaan aina tilikauden päättymisen jälkeen, voimassa oleva laki mahdollistaa tilanteen, jossa tilintarkastajaa vastaan voidaan nostaa kanne, vaikka kanneaika on hallituksen jäsen ja toimitusjohtajan osalta vanhentunut.

Osakeyhtiölain 16 luvun 17 §:n 1 momentin mukaan sulautuvan yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on mahdollisimman pian sulautumisen täytäntöönpanon jälkeen laa-

dittava tilinpäätös ja toimintakertomus ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa (lopputilitys). Säännös tulisi yhdenmukaistaa kirjanpitolainsäädännön kanssa. Kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan sellaisen osakeyhtiön, joka on mikro- tai pienyritys, ei tarvitse laatia toimintakertomusta.

Suomen Tilintarkastajat ry on mielellään mukana jatkovalmistelussa, jossa kartoitetaan kirjanpitosäätelyn perusteella osakeyhtiölakiin tehtävät tarkennukset.

Lakimiesliiton mukaan ehdotus sisältää myös muitakin kritiikille alttiita kohtia, mm. juurikin velkojansuojaan liittyen. Lisäksi esityksen perustelut ovat nykyisessä muodossaan hyvin yleisluontoiset. Lakimiesliitto toivoo, että esityksen jatkovalmistelussa perusteluita täydennettäisiin muun muassa taloudellisten vaikutusten osalta, jotka nyt puuttuvat lähes täysin. Lakimiesliitto ihmettelee myös, miksi esityksen perusteluihin on otettu mukaan osuuskuntatoiminta, joka on luonteeltaan hyvin osakeyhtiöstä poikkeavaa.

VM suhtautuu varauksella siihen, että osakepääoma voitaisiin maksaa talletuspankin lisäksi maksulaitoksen ylläpitämälle tilille. Maksulaitoksen ylläpitämät tilit ovat luonteeltaan maksutilejä eli tilejä, joita käytettäisiin maksamiseen. Siten ne ovat perusluonteeltaan erilaisia kuin pääomatilit. Lisäksi maksulaitoksen ylläpitämiin tileihin liittyvä suoja eroaa talletuspankkien talletussuojasta. Maksulaitoksen maksutiliin kohdistuva suoja kattaa maksutilillä maksamista varten olevia varoja. On kyseenalaista, voitaisiinko tilillä säilytettävät pääomavarat tulkita tällaisiksi maksutapahtumien tekemistä varten tarkoitetuiksi varoiksi.

OIKEUSMINISTERIÖ

JUSTITIEMINISTERIET

ISSN 1798-7105 (PDF)
ISBN 978-952-259-723-6 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi